

Taalontwikkeling in het bewegingsonderwijs op de Franse School.

*Hoe kan het implementeren van de Nederlandse taal in het bewegingsonderwijs bijdragen
aan de verbetering van de Nederlandse taal van leerlingen van de Franse School in de
leeftijd van 4 tot 11 jaar met betrekking tot kleur- en vormherkenning, lichaamshoudingen en
bewegingsvormen?*

Haagse Hogeschool
Academie voor Sportstudies
Afstudeerprofiel: overig
Afstudeeropdracht
Auteur : Daan Dicke & Erik van de Vreugde
Begeleider: Mevr. Y.P. Blommestijn
April 2013

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave:.....	pag. 1
Samenvatting:.....	pag. 3
Inleiding:	
Aanleiding en inleiding op het onderzoek:.....	pag. 4
- Onderzoeksvraag:.....	pag. 8
- Hypothese:.....	pag. 9
- Mogelijke consequenties voor het vak LO:.....	pag. 10
Methode:.....	pag. 11
Resultaten:.....	pag. 16
Discussie:	
- Discussie:.....	pag. 26
- Kritische noten:.....	pag. 29
- Aanbeveling voor de praktijk:.....	pag. 31
- Aanbeveling voor verder onderzoek:.....	pag. 31
Conclusie:.....	pag. 32
Literatuurlijst:.....	pag. 36
Bijlage 1: toetsen onderbouw en bovenbouw	
- Toets voor onderbouw:.....	pag. 36
- Antwoorden voor toets onderbouw:.....	pag. 41
- Toets voor bovenbouw:.....	pag. 42
- Antwoorden voor toets bovenbouw:.....	pag. 45

Bijlage 2: Turfschema's toetsresultaten

- Turfschema toets 1 onderbouw:..... pag. 46
- Turfschema toets 2 onderbouw:..... pag. 47
- Turfschema toets 1 bovenbouw:..... pag. 47
- Turfschema toets 2 bovenbouw:..... pag. 49

Bijlage 3: lessenseries

- Lessenserie onderbouw:..... pag. 50
- Lessenserie bovenbouw:..... pag. 52

Bijlage 4: Interview NT2 docent

- Uitwerking van interview NT2 docent pag. 53-55

Samenvatting

De Nederlandse taalvaardigheid van leerlingen op de Franse School in Nederland is niet op het niveau waar het zou moeten zijn. Er is een toets afgenomen onder een aselechte steekproef van 258 leerlingen (34.13% van de gehele populatie), waarbij de luistervaardigheid en Nederlandse woordenschat werden getest. 84 leerlingen in de leeftijd 4 tot 7 jaar kregen vormen en kleuren aangeboden en 174 leerlingen in de leeftijd 7 tot 11 jaar kregen lichaamshoudingen en bewegingsvormen aangeboden. Deze woorden zijn over een periode van 5 achtereenvolgende weken in de vorm van een serie van 5 lessen aangeboden tijdens de lessen Lichamelijke Opvoeding. Vervolgens is dezelfde toets opnieuw afgenomen.

De gemiddelde groei is 5.85% kijkend naar alle groepen. Uit de resultaten blijkt dat de leerlingen in de leeftijd van 7 tot 11 jaar de grootste vooruitgang boeken met 8.1% groei. De grootste toename is hiermee bereikt door de leerlingen met het laagste beginniveau. Deze zijn gestegen van 29.26% gemiddeld naar 55.56% en daarmee vrijwel verdubbeld in resultaat.

Het aanbieden van Nederlandse taalondersteuning aan anderstaligen op de Franse School in Nederland in de leeftijd van 7 tot 11 jaar met betrekking tot lichaamshoudingen en bewegingsvormen, heeft een hoger rendement dan het aanbieden van taalondersteuning aan de leeftijd van 4 tot 7 met betrekking tot kleur en vormherkenning.

Aanleiding en inleiding op het onderzoek

De leerlingen zitten allemaal netjes naast elkaar op de bank. Een tikspel wordt uitgelegd en alle leerlingen luisteren aandachtig naar wat er wordt verteld. De docent vertelt de leerlingen: “Jean-Baptiste is de tikker. Als je getikt bent, ga je zitten op de bank.” De docent geeft het startsignaal en de leerlingen mogen beginnen met het spel.

Als het spel bezig is, valt het op dat Clément, Marie, Wallerand, Frederique en Agnès gewoon doorlopen als ze worden getikt. Louise komt naar de docent toe en zegt: “Marie is al 2 keer getikt, maar ze gaat niet op de bank zitten!”. De docent stopt het spel en vraagt aan de klas: “Als je getikt wordt door Jean-Baptiste, wat moet je dan ook alweer doen?” Er gaan 3 vingers omhoog. “Nicholas, kan jij het laten zien?” Nicholas staat op, gaat op de bank zitten en zegt: “Dan moet je zitten op de bank meester!”. “Juist, gaan zitten! Heel goed Nicholas!” Het spel gaat verder, en alle leerlingen gaan netjes zitten wanneer ze worden getikt...

Deze situatie is een praktijkvoorbeeld uit een les lichamelijk opvoeding op de Franse Scholen in Nederland. De Franse School Nederland is een onderdeel van de “Agence pour l’enseignement Français a l’étranger” (AEFE). Deze organisatie heeft 480 locaties in 130 landen, waarvan twee locaties in Nederland: één in Amsterdam en één in Den Haag. Op deze scholen wordt lesgegeven volgens het Franse lessysteem. Op elke locatie krijgen de leerlingen les in het Frans en krijgen ze de kans om de taal van het land waarin de school gesitueerd is, eigen te maken. Ook zijn er onafhankelijk van de locatie van de school, klassen waarin gedoceerd wordt in zowel Frans als Engels.

De leerlingen op de Franse Scholen hebben als moedertaal vrijwel allemaal Frans en leren dus als tweede taal ofwel Nederlands, of Engels. De diversiteit in de klassen wat betreft de beheersing van de Nederlandse taal is groot. Dit heeft onder andere te maken met de constante wisseling van leerlingen. Veel leerlingen stromen halverwege het jaar vanuit het buitenland in. Hierdoor hebben ze altijd een goede basis wat betreft het Frans en in het geval van de bilinguale klassen ook een goede beheersing van het Engels. Echter hebben ze zodra ze in Nederland komen een achterstand wat betreft de Nederlandse taal.

Ook zijn er veel leerlingen die de Nederlandse taal alleen krijgen aangeboden op school. Thuis wordt er geen Nederlands gesproken en de momenten dat ze buitenshuis komen ook niet omdat ze zich in Nederland te makkelijk redden in het Engels. Hierdoor is de

aangeboden Nederlandse taal vaak niet voldoende om een goed niveau van de Nederlandse taal te verkrijgen. De eis wat betreft de beheersing van de Nederlandse taal aan het eind van het laatste jaar op de basisschool aan de Franse scholen in Nederland, is om minimaal taalniveau A2 te beheersen. De leerlingen moeten dus op 11- of 12 jarige leeftijd zo zijn voorbereid, dat ze in staat zijn na de Franse Basiseducatie door te kunnen stromen naar reguliere Voortgezet Onderwijs scholen in Nederland.

Om duidelijk te krijgen wat er zichtbaar is van het verschil in Nederlandse taalbeheersing tijdens de lessen LO, is een praktijkvoorbeeld gegeven. In het voorbeeld is te zien dat een aantal kinderen niet begrijpt wat er wordt bedoeld met zitten. Andere kinderen begrijpen de opdracht juist erg goed en zijn in staat om leerlingen die het niet begrijpen te corrigeren of om dit te komen vertellen aan de docent. Deze ongelijkheid in Nederlandse taalbeheersing laat zich dus tijdens de lessen LO erg duidelijk zien.

Niet alleen tijdens de gymles komt het vaak voor dat leerlingen niet in staat zijn om Nederlandse aanwijzingen te begrijpen, ook in het klaslokaal, en buiten school. Hun bestaande woordenschat en begrippenkennis is niet groot en de school is niet altijd in staat om deze leerlingen het taalaanbod te geven dat ze nodig hebben.

Als docenten LO is het ons opgevallen dat er in de gymles zeer veel kansen liggen om elementaire aspecten van de Nederlandse taal aan te pakken, zoals plaatsbepalingen, houdingen, voortbewegen en in het geval van de kleuterleeftijd, vormen en kleuren. Dit zijn dan ook de aspecten die zijn gekozen om te testen op taalverbetering. De testbaarheid en relevantie van deze aspecten worden in het onderdeel methode uitgebreid besproken.

Om te vergelijken hoe onze schoolsituatie zich verhoudt tot andere situaties waarbij taalontwikkeling een belangrijk speerpunt is, hebben we een lijst opgesteld van de bestaande kennis over ons onderwerp. De bestaande kennis over ons onderwerp is te verdelen over een aantal verschillende aspecten.

Leervaardigheid van een nieuwe taal bij anderstaligen.

Om antwoord te krijgen wat we, wat Nederlandse taal betreft, kunnen verbeteren en hoe we dit kunnen bereiken, zullen we eerst duidelijk moeten krijgen op welke manier anderstaligen een nieuwe taal aanleren en wat er nodig is om een nieuwe taal aan te leren. Werkt dit op dezelfde manier als bij het aanleren van een eerste taal?

Doorlopen de leerlingen deze fases sneller? Zorgt het sporten en bewegen voor een goede leeromgeving om ons doel 'Nederlandse taalverbetering' te bereiken? Deze vragen worden beantwoord in de volgende aspecten:

- *Vatbaarheid van leerlingen voor taalontwikkeling door beweging.* Leerlingen zijn in staat om tijdens het bewegen andere taken te doen die meer aandacht vereisen. Fysieke activiteit leidt tot een toename van de doorbloeding in verschillende gebieden van de hersenen, wat leidt tot een vergrote 'leerbereidheid': er wordt beter opgelet en de concentratie neemt toe (*Dordel & Breithecker, 2003; Hollmann & Strüder, 2000*). Dit is voor het aanleren van nieuwe termen en begrippen een positief gegeven omdat deze tijdens en kort na het bewegen makkelijker worden opgenomen en onthouden.
- *Taalfases van leerlingen in een tweede taal.* Het blijkt dat de taalfases die mensen doorlopen bij het aanleren van een tweede taal, hetzelfde zijn als bij het aanleren van hun moedertaal (*Dungen & Boon, 2001; Lamon, Veylder & Vaesen, 1994*). Dit betekent dus ook dat de inhoud op dezelfde wijze kan worden ingericht, als bij taalmethodes die zijn ontworpen om aan te leren als eerste taal. Het enige verschil is dat leerlingen de fases sneller doorlopen en mogelijk sommige fases overslaan.
- *Methodes van implementeren van cognitieve taken in het bewegingsonderwijs:*
kortom, welke projecten zijn er al die een vergelijkbare insteek hebben gehad wat betreft taalontwikkeling, die kunnen worden toegepast in het bewegingsonderwijs. Een korte beschrijving van het project volgt, met daarin de mogelijkheid om het toe te passen op het bewegingsonderwijs ten behoeve van de taalverbetering van anderstaligen:

- Project ELLIE (Early Language Learning In Europe)

(http://www.ellieresearch.eu/docs/12_Girona%202010.pdf) is een project dat zich richt op het op creatieve wijze aanbieden van cognitieve taken gericht op taal, tijdens beeldende vorming, drama, en beweging. Zij doen dit Europawijd en op verschillende scholen per land. Uit onderzoek van de gebruikte lesmethodes blijkt dat van alle landen, de Nederlandse leerlingen het meeste gebruik maken van de speelmethode. Hierbij wordt in een spelende omgeving aandacht besteed aan het aanleren van een tweede taal. Dit sluit dus goed aan bij het principe van aanleren van taalvaardigheid tijdens de gymles, omdat hier ook spelend wordt geleerd. Ook is er in het onderzoek over de werkzaamheid van project ELLIE te zien dat er in Nederlandse scholen de meeste aandacht wordt besteed aan het leren van een taal door te luisteren. Deze vorm is in combinatie met de speelmethode ideaal om toe te passen in het bewegingsonderwijs, aangezien deze het eenvoudigst zijn de integreren in de lessen.

- NT2 (Nederlands als Tweede Taal) docent Tes van den Boogaard, die is geïnterviewd om haar visie duidelijk te krijgen over wat het aanleren van een tweede taal met zich mee brengt en wat geschikte methodes zijn om het doel “taalverbetering” tijdens de lessen LO te kunnen bereiken. Uit haar bevindingen met het werken met anderstaligen, blijkt dat het toepassen van de TPR (Total Physical Response) methode bij de eerste woorden en vroegste vormen van het aanleren van nieuwe taal het hoogste rendement heeft. Deze methode sluit uitstekend aan bij de resultaten uit het rapport over de werking van eerder genoemd project ELLIE. Gesproken woordherkenning is de eerste stap in het toepassen en aanleren van nieuwe woorden (Palmer & Palmer, 1925). Dit verhoogt de validiteit van het onderzoek, aangezien we hiermee testen wat we specifiek willen verbeteren (Evers, et al. 2002).

Onderzoeksvraag

In de aanleiding van het onderzoek komt duidelijk naar voren wat het probleem is: de beheersing van de Nederlandse taal van sommige leerlingen op de Franse scholen in Nederland is niet op het niveau waarop het zou moeten zijn. Ons doel is om deze Nederlandse taalvaardigheid te verbeteren tijdens de lessen LO. Wat we hierin willen verbeteren, is de luistervaardigheid en woordenschat met betrekking tot een aantal basiselementen uit de Nederlandse taal. Deze basiselementen zijn, gebaseerd op de taalontwikkelingsfasen van de leerlingen, kleuren en vormen bij de leeftijd 4 tot 7 jaar en lichaamshoudingen en bewegingsvormen bij de leeftijd 7 tot 11 jaar. Ook willen we weten wat het verschil in resultaat is tussen de groepen met taalaanbod in de lessen LO, ten opzichte van de leerlingen die geen taalaanbod krijgen. Hier wordt in het gedeelte methode uitgebreider op ingegaan. De hoofdvraag die hieruit voort komt is het volgende:

“Hoe kan het implementeren van de Nederlandse taal in het bewegingsonderwijs bijdragen aan de verbetering van de Nederlandse taal van leerlingen van de Franse School in de leeftijd van 4 tot 11 jaar met betrekking tot kleur- en vormherkenning, lichaamshoudingen en bewegingsvormen?”

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden, wordt deze opgedeeld in 2 deelvragen. Deze deelvragen luiden als volgt:

“In welke linguale periode bevinden de klassen zich ten aanzien van de Nederlandse taal?”

“Is de leeropbrengst ten aanzien van de taalontwikkeling groter bij de testpersonen dan bij de controlegroep, kijkend naar twee helften van een klas?”

De eerste deelvraag is aan de hand van het literatuuronderzoek in de inleiding gedeeltelijk beantwoord. Hier wordt namelijk beweerd dat leerlingen bij het aanleren van een tweede taal dezelfde fases doorlopen als bij het aanleren van een eerste taal (*Dungen & Boon, 2001; Lamon, Veylder & Vaesen, 1994*). Wat we echter nog niet weten is welke fases dit exact zijn, aangezien de Nederlandse taalbeheersing per leerling sterk verschilt. Aan de hand van de analyse van de testresultaten zullen we meer kunnen vertellen over deze deelvraag. De tweede deelvraag zal ook na analyse van de verzamelde gegevens worden beantwoord. Hoe het vergelijken en testen en meten zal gaan, wordt behandeld in het gedeelte methode.

Hypothese.

Vanwege de directe aanleiding en de mogelijkheden die wij zien als docenten LO voor verbetering van de Nederlandse taalvaardigheid, hebben wij uiteraard onze ideeën over de uitkomst van dit onderzoek. De uitkomst die wij verwachten, is dat er een duidelijke toename is te zien in de beheersing van de Nederlandse taal. Ook verwachten we dat deze toename niet bij alle leerlingen te zien zal zijn, aangezien sommige leerlingen op een dusdanig niveau de Nederlandse taal beheersen dat er van verbetering geen sprake zal zijn. De toename zal volgens ons dus het grootst zijn bij de leerlingen wiens beheersing van de Nederlandse taal bij aanvang het laagst was. Concreet zijn onze hypothesen dus:

“Het aanbieden van de Nederlandse taal tijdens de lessen bewegingsonderwijs zorgt voor een verbetering in Nederlandse taalvaardigheid over het algemeen.”

En ook:

“Het aanbieden van de Nederlandse taal tijdens de lessen bewegingsonderwijs zorgt voor de grootste verbetering in Nederlandse taalvaardigheid bij de leerlingen met het laagste beginniveau.”

Na analyse van de resultaten zal in delen discussie en conclusie blijken of beide hypothesen kunnen worden bevestigd, of worden weerlegd. Hier zal door middel van verantwoording uit de literatuur over worden geoordeeld.

Mogelijke consequenties voor het vak LO

Wanneer er positieve uitkomsten zijn van de aanbidding van Nederlandse taal tijdens de lessen LO, moet er naar een aantal zaken opnieuw worden gekeken. Ten eerste is het zaak om te kijken of de algemene doelen van LO in het basisonderwijs niet ten koste gaan van het extra taalaanbod. Aan het eind van ons onderzoek kunnen we meer zeggen over het implementeren van het taalaanbod in de lessen LO. Om er zeker van te zijn op welke manier het taalaanbod invloed heeft op de algemene doelen van LO, is er waarschijnlijk meer onderzoek nodig, waarbij voor een langere periode taalaanbod wordt geïmplementeerd.

Wanneer blijkt dat het toevoegen van taallessen in de gymlessen geen nadelige gevolgen heeft en de algemene doelen dus niet ondermijnt, zijn er veel mogelijkheden te bedenken. De maatschappelijke belangen zijn groot wanneer men bedenkt dat het verbeteren van taal, op een efficiënte manier binnen het basisonderwijs kan worden geïmplementeerd in de lessen LO, bij elke vorm van basisonderwijs. Hierbij is niet alleen het verbeteren van de tweede taal een mogelijkheid, maar ook van de eerste taal. Leerlingen met een taalachterstand op reguliere primair onderwijs scholen kunnen door ondersteuning tijdens het bewegen op het juiste taalniveau worden gebracht.

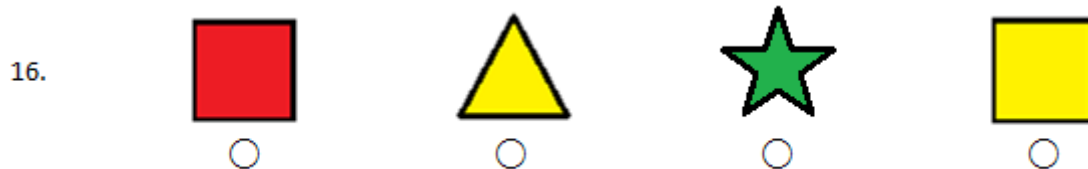
De wisselwerking hiervan is dat het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs vanuit de overheid toegevoegde waarde krijgt. Niet alleen leren de leerlingen om meer te bewegen en om met plezier te blijven bewegen, maar kan het bewegen ook landelijk worden ingezet om taalachterstand terug te drijven. Het belang dat samen bewegen heeft op de algehele ontwikkeling van het kind wordt op deze manier versterkt, waardoor de bereidwilligheid van de overheid er zou kunnen zijn om het bewegingsonderwijs een grotere rol te laten spelen in het primair onderwijs in Nederland. Het gevolg hiervan is een verhoging van het aantal uren LO in de week, vanuit het curriculum van het ministerie van OCW.

Methode

Voor het onderzoek zijn 256 leerlingen (172 uit de bovenbouw en 84 uit de onderbouw) van de Franse School in Den Haag en Amsterdam in de leeftijdscategorie van 4 tot en met 11 jaar gebruikt. Dit is niet de volledige populatie van de Franse Scholen. We hebben ons beperkt tot de klassen die we zelf lesgeven. De volledige populatie bestond uit 750 leerlingen (520 in Den Haag en 230 in Amsterdam). Aangezien wij er 256 hebben gebruikt voor ons onderzoek, kunnen we met een eenvoudige berekening laten zien dat we gegevens hebben verzameld van 34.13% van de gehele populatie. Door dit hoge percentage kunnen we wel stellen dat de validiteit van onze bevindingen en de conclusie die we hieruit kunnen trekken, de betrouwbaarheid van ons onderzoek zullen verhogen. Bij deze leerlingen hebben we een toets afgenomen die geldt als 0-meting. Hiermee kon aan het eind van het onderzoek nauwkeurig de verbetering van de taalvaardigheid worden geregistreerd (Verhoeven, 2010).

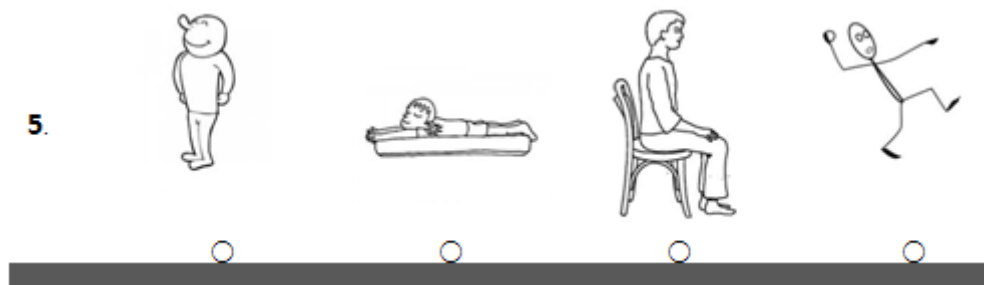
We hebben de te testen begrippen verdeeld over de verschillende leeftijdsgroepen. Dit is gebaseerd op onderzoek onder anderstaligen en in welke taalfases zij zich bevinden. Het bleek dat anderstaligen tijdens de ontwikkeling van hun tweede taal, dezelfde fases doorlopen als bij hun moedertaal vanaf de eerste levensmaanden (Dungen & Boon, 2001; Lamon, Veylder & Vaesen, 1994). Hier is in de inleiding bij het gedeelte “Leervaardigheid van een nieuwe taal bij anderstaligen.” dieper op ingegaan. In bezit van deze kennis, probeerden we in te spelen op de ontwikkelingsfases van de leerlingen ten aanzien van hun tweede taal. Hiermee hoopten we te kunnen bewijzen dat we door op het juiste niveau taalondersteuning aan te bieden, een verbetering in woordenschat en luistervaardigheid zouden zien. Bij de onderbouwleerlingen, in de leeftijdscategorie van 4 tot en met 7 jaar, hebben we gekozen voor het aanbieden van kleuren, vormen en combinaties hiervan. Bij de bovenbouwleerlingen, in de leeftijdscategorie van 7 tot en met 11 jaar, hebben we gekozen voor houdingen, manieren van voortbewegen en dezelfde woorden in zinsverband. We hebben gekozen voor deze onderwerpen omdat er uit onderzoek duidelijk werd dat leerlingen in die leeftijdscategorieën daar gevoelig voor zijn (Dungen & Boon, 2001; Lamon, Veylder & Vaesen, 1994) en dit zijn dingen die we vaak gebruiken tijdens de lessen LO, waardoor we het makkelijk kunnen toepassen.

De toets hebben we zo ingericht, dat deze op gehoor kon worden afgenomen. Dit hield in dat de luistervaardigheid en woordenschat werden getest. Dit verhoogde de validiteit van het onderzoek, aangezien we hiermee testten wat we specifiek wilden verbeteren (Evers, et al. 2002). De toets voor de onderbouw bestond uit 24 vragen. De eerste acht vragen gingen over de verschillende kleuren, vraag negen tot en met twaalf ging over verschillende vormen en de laatste twaalf vragen gingen over de combinaties van kleuren en vormen. Een voorbeeld van een combinatievraag is te zien in afb. 1.

Afb 1: vraag 16 onderbouwtoets

De toets voor de bovenbouw bestond uit 30 vragen. Hiervan waren de eerste vijftien vragen losse houdingen en manieren van voortbewegen. De laatste vijftien vragen waren dezelfde woorden in zinsverband. De reden dat we hebben gekozen voor het gebruiken van woorden in zinsverband bij de bovenbouwtoets, is dat deze leerlingen in de fase zouden moeten zitten waarin ze (stukjes) zinnen beginnen te herkennen (Dungen & Boon, 2001; Lamon, Veylder & Vaesen, 1994). Een voorbeeld van een vraag is te zien in afb. 2. Deze toetsen en de antwoorden van de toetsen zijn bijgevoegd als bijlage onder het kopje “bijlage 1”.

Afb. 2: vraag 5 bovenbouwtoets

Het afnemen van de toetsen ging als volgt in zijn werk. De docent had de antwoorden en de leerlingen hadden allemaal een antwoordenblad gekregen. De docent vertelde welk woord er bij opgave één hoorde en de leerlingen moesten de juiste afbeelding bij dit woord omcirkelen. Vervolgens zei de docent welk woord er bij opgave twee hoorde, etc.. Wij kregen na afloop de ingevulde toetsen terug van de docenten zodat we ze konden gaan nakijken.

De gegevens die hieruit kwamen hebben we ingevoerd in tabellen en schema's, zodat we alle uitslagen overzichtelijk in een schema hebben. In dit schema hebben we de klassen van elkaar gescheiden en hebben we binnen de klassen ook de wel- en niet-taalgestimuleerde groep van elkaar gescheiden. Vervolgens hebben we de resultaten ingevoerd aan de hand van het aantal goede antwoorden die de leerlingen hadden bij de toets.

In het schema is bijvoorbeeld te zien dat er bij de eerste toets in klas CE 1 bij de niet-taalgestimuleerden drie leerlingen waren die een score hadden van 25 goede antwoorden. Dit komt overeen met 83,33% goed. Deze schema's zijn toegevoegd in "Bijlage 2". Deze gegevens worden doorgerekend naar verschillende grafieken, waardoor we bij het deel resultaten een goed en duidelijk overzicht zullen hebben van de resultaten van de toetsen en het verschil in resultaat tussen de twee toetsen.

Vervolgens hebben we een lessenserie van vijf weken gemaakt. Bij het maken van deze lessenserie hebben we rekening gehouden met de informatie die we uit het interview met NT2 (Nederlands als Tweede Taal) docent Tes van den Boogaard hebben gekregen. Hieruit bleek dat het toepassen van de TPR methode (Total Physical Response-methode) bij de eerste woorden en vroegste vormen van het aanleren van een nieuwe taal het hoogste rendement heeft. Bij deze methode wordt elk woord gekoppeld aan een fysieke actie. Als de docent dus "rennen" zou zeggen en een voorbeeld zou geven, zouden de leerlingen dit woord gaan koppelen aan de actie rennen. Als de docent in het vervolg "rennen" zou zeggen, zullen de leerlingen deze actie gaan uitvoeren. Gesproken woordherkenning is de eerste stap in het toepassen en aanleren van nieuwe woorden (Palmer & Palmer, 1925). Deze reactie zou goed toe te passen zijn in de lessen LO omdat de docent zo goed kan controleren of de leerlingen het genoemde woord begrijpen. Het is immers duidelijk te zien wie de opdracht wel en niet goed uitvoert.

Met deze kennis in ons achterhoofd, hebben we alle woorden toegepast binnen een lessenserie. Hierbij was het zaak om vooral aan het begin en einde van elke les extra aandacht te richten op het aanbieden van taalondersteuning omdat dit de momenten waren waarop de meeste aandacht is en het beste wordt geleerd (*Atkinson & Shiffrin, 1968*). In deze lessenserie hebben we in de inleiding direct alle te leren woorden voor die les behandeld. Door bijvoorbeeld een opdrachtenloop (leerlingen lopen rond in de zaal en voeren op commando de opdracht uit) te doen aan het begin van de les, kwam iedere leerling al aan het begin van de les in aanraking met de nieuwe woorden. Tijdens de kern van de les, waar al deze woorden weer terug kwamen, konden we de woorden nog eens benoemen en vragen wat de leerlingen moesten doen. Bij het slot van de les vroegen we de

leerlingen nogmaals naar alle woorden om de aandacht er opnieuw op te vestigen. De leerlingen waren nu aan het begin en aan het eind van de les intensief bezig met het leren van de nieuwe woorden en ook tijdens de kern kwam dit af en toe nog naar voren.

We hebben ervoor gekozen maximaal vier nieuwe woorden per les te behandelen. We kwamen uit op een lessenserie van vijf weken omdat we ook rekening moesten houden met de hoeveelheid begrippen die werden aangeboden tijdens een les. Mensen hebben gemiddeld gezien de capaciteit om met 7 begrippen tegelijk in het korte termijn geheugen bezig te zijn (Cowan *et al.*, 2004; Miller 1956). Om de woorden vanuit het korte termijngeheugen annex werkgeheugen naar het lange termijn geheugen te krijgen, is het belangrijk om de aangeboden begrippen dus veel te herhalen en niet in te grote getale aan te bieden. Dit kan ten koste gaan van de verplaatsing van de woorden vanuit het korte termijn geheugen naar lange termijn geheugen (Baddeley, 1996; Conrad & Hull, 1964; Miller 1956). Ook bleek uit onderzoek (Baddeley, 1986) dat het niet nodig was om heel vaak de taalstimulering te herhalen, zolang het aanbod maar regelmatig en gestructureerd was. Bij wekelijks aanbod kon dus een net zo hoog rendement worden behaald als bij dagelijks aanbod. Aangezien we de leerlingen maar één keer in de week extra Nederlands konden aanbieden, moesten we wel de voorwaarde stellen dat dit elke week gebeurde om structureel Nederlands aan te blijven bieden. Op deze manier krijgen de leerlingen niet vaak Nederlands aangeboden, maar blijft het wel gestructureerd, waardoor het resultaat van de lessenserie hoog zal zijn. De lessenserie is bijgevoegd als bijlage onder het kopje “Bijlage 3”.

Omdat we aan elke klas in de steekproef lesgegeven hebben aan halve groepen per keer, konden we gemakkelijk taalondersteuning bieden aan de ene helft van de klas en niet aan de andere helft van de klas. Hierdoor creëerden we een situatie waarin we een groep met proefpersonen hadden en een controlegroep uit dezelfde klas. Door zowel de testgroep als de controlegroep de toetsen te laten maken konden we controleren of de leerlingen de Nederlandse taalstimulering kregen doordat ze deelnamen aan onze lessenserie of dat ze deze woorden ook buiten de lessenserie leerden. Door gebruik te maken van een controlegroep, kunnen we zekerder zijn over het resultaat en de toepasbaarheid daarvan op een grotere groep, waardoor het onderzoek betrouwbaarder zal worden.

Tot slot hebben we dezelfde toets nogmaals afgenomen. De gegevens die hier uit zullen komen, zullen we vergelijken met de resultaten van de toets die we als 0-meting hebben gebruikt. Ook deze resultaten zullen we in verschillende grafieken invoeren om een duidelijk beeld te krijgen van het resultaat dat de lessenserie heeft gehad op het leren van de Nederlandse woorden. We zullen gebruik maken van percentages om een duidelijker beeld

te kunnen krijgen van het resultaat dat de lessenserie zal hebben op het toepassen van taalstimulering binnen de lessen LO. De verschillende grafieken die we gemaakt hebben zijn de resultaten van de toetsen van de gehele steekproef (onderbouw en bovenbouw apart), de gemiddelde scores van de verschillende klassen, de gemiddelde scores van de Testgroep en de gemiddelde scores van de Controlegroep. Op deze manier kunnen we in een oogopslag zien wat het verschil in resultaat tussen de eerste en de tweede toets is, wat het verschil tussen de verschillende klassen is en wat het verschil is tussen de wel- en niet-taalgestimuleerden. Vooral deze laatste zal belangrijk zijn om een antwoord te kunnen geven op onze onderzoeksvraag.

Resultaten in beeld en getal

Zoals is beschreven in het gedeelte methode, wordt er bij resultaten gekeken naar de uitkomsten van de toetsmomenten, in getal en beeld. Hieruit worden de belangrijkste en opvallendste resultaten beschreven, die later in het verslag bij discussie en conclusie worden gebruikt om een uitspraak te doen over onze hoofd- en deelvragen.

Testgroep			
Totaal aantal leerlingen:			159
Gemiddeld percentage:	75,04	81,57	
Gemiddeld Amsterdam:	69,39	80,53	33
Gemiddeld Den Haag:	76,52	81,84	126
Gemiddeld MS, GS, CP:	68,40	73,03 	72
Gemiddeld CE, CM:	80,54	88,64 	87

Tabel1: gemiddelden testgroep

In tabel 1 is te zien dat de testgroep begon met een gemiddeld percentage van 75,04%. Opvallend is hierbij dat de klassen uit Amsterdam met 69,39% onder dat gemiddelde liggen en dat de klassen uit Den Haag met 76,52% boven dat gemiddelde liggen. Ook is te zien dat, zoals wij hadden verwacht, de MS, GS, CP-groep lager scoort dan de CE, CM-groep. De gehele testgroep is na de lessenserie gemiddeld met 6,53% vooruit gegaan tot een score van gemiddeld 81,57%. Hierbij is duidelijk te zien dat de klassen uit Amsterdam meer vooruitgang hebben geboekt (11,14%), dan de klassen uit Den Haag (5,32%). Verrassend is wel dat te zien is dat tegen onze verwachtingen in de CE, CM-klassen meer vooruitgang hebben geboekt (8,1%) dan de MS, GS, CP-klassen (4,63%).

Controlegroep			
Totaal aantal leerlingen:			99
Gemiddeld percentage:	83,62	88,15	
Gemiddeld Amsterdam:	81,78	87,27	30
Gemiddeld Den Haag:	84,42	88,53	69
Gemiddeld MS, GS, CP:	86,81	88,19 	12
Gemiddeld CE, CM:	83,18	88,14 	87

Tabel 2: gemiddelden controlegroep

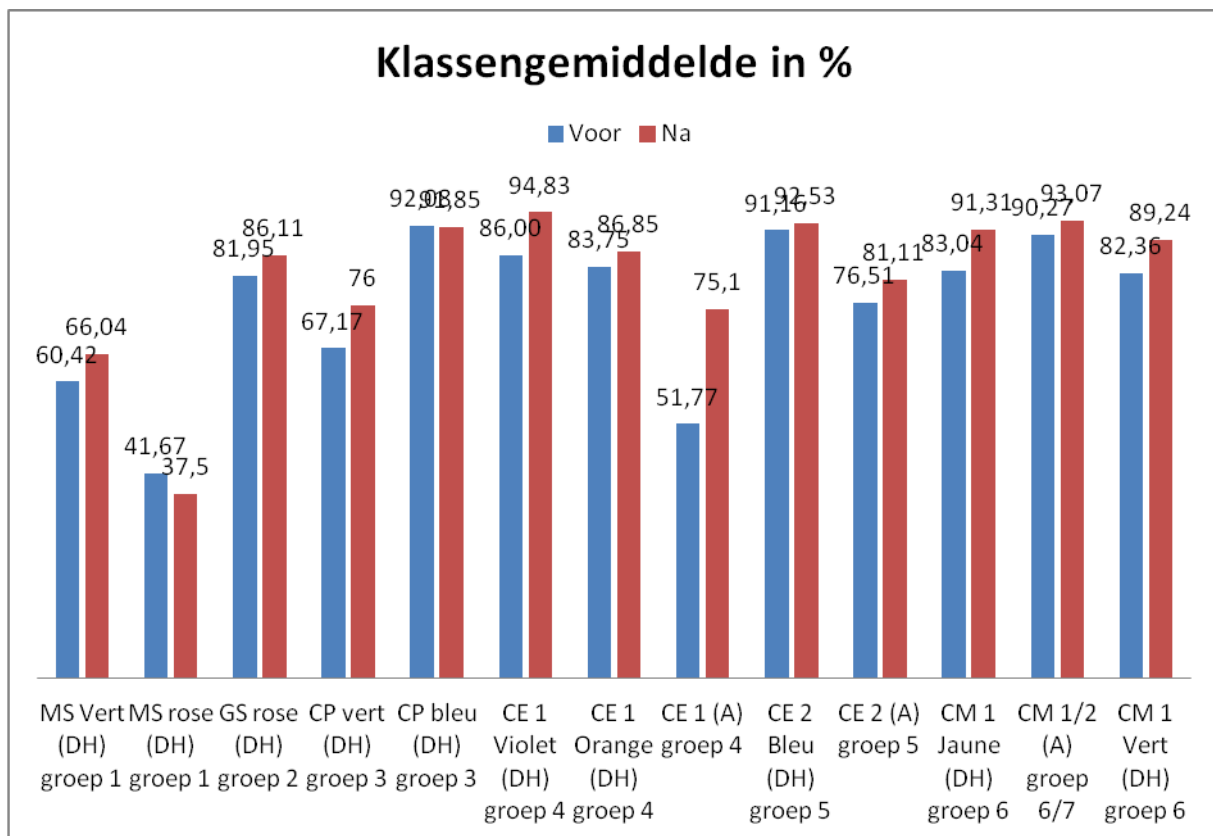
Bij de controlegroep (tabel 2) is te zien dat er minder vooruitgang is geboekt. Er is echter nog steeds vooruitgang van 4,53% geboekt. Daarbij is wel te zien dat, net als bij de testgroep, de klassen uit Amsterdam meer vooruitgang hebben geboekt (5,49%), dan de klassen uit Den Haag (4,11%).

Alle klassen

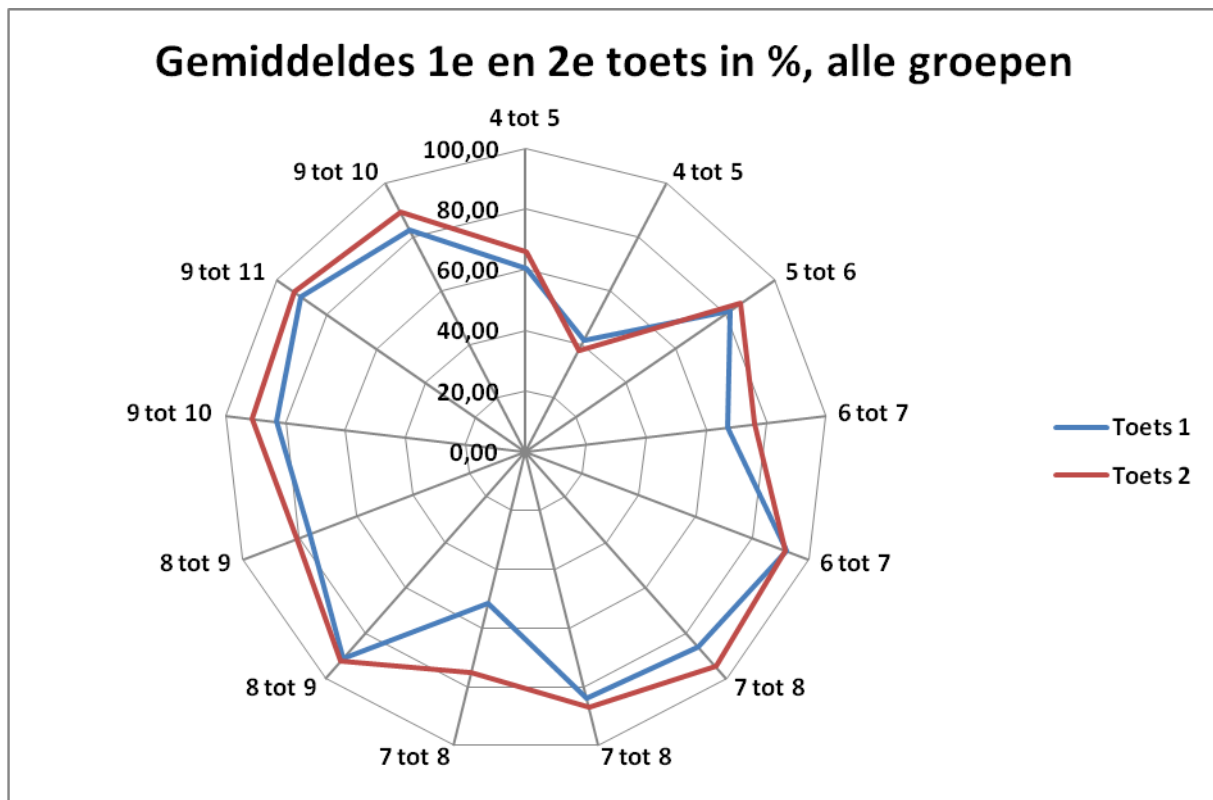
Totaal aantal leerlingen:			258
Gemiddeld percentage:	78,38	84,23	
Gemiddeld Amsterdam:	75,29	84,23	63
Gemiddeld Den Haag:	79,38	84,23	195
Gemiddeld MS, GS, CP:	71,24	75,20 	84
Gemiddeld CE, CM:	81,83	88,59 	174

Tabel 3: gemiddelden alle klassen

In tabel 3 zien we dat het gemiddelde resultaat van de eerste toets lag op 78,38%. Na de lessenserie is dit percentage gestegen naar 84,23%, een stijging van 5,85%. Opvallend in deze afbeelding is dat het gemiddelde van de eerste toets bij Amsterdam 75,29% en bij Den Haag 79,38% was. Hier zit een verschil in van 3,89%. Na de lessenserie ligt het gemiddelde echter gelijk bij Amsterdam en Den Haag op 84,23%.

Afb. 3: klassengemiddelde in %

Afb. 4: gemiddelden 1^e en 2^e toets in %, alle groepen

In afbeeldingen 3 en 4 kunnen we zien dat onze verwachting van een laag beginniveau en de grootste vooruitgang bij de jongsten van de toetsgroep (MS-klassen bij de onderbouwtoets en CE 1-klassen bij de bovenbouwtoets) niet uitkomt in de bovenbouw. Hier zien we dat alle klassen tussen de 76,51% en 91,16% scoren. Hierbij is het niet zo dat de CE 1-klassen het laagst scoren en de CM-klassen het hoogst. CE 1 (A) is hier echter een uitzondering. Zij scoren duidelijk het laagst met 51,77%. Wel heeft CE 1 (A) uiteindelijk de grootste procentuele vooruitgang geboekt.

Als we afzonderlijk gaan kijken naar CE 1 uit Amsterdam, dan kunnen we zien dat deze klas de grootste winst heeft geboekt, zowel bij de controlegroep, als bij de test groep:

- De controlegroep is gestegen van 65,42% tot 81,85%. Dit is een stijging van 16.43%.
- De testgroep is gestegen van 39,63% naar 65,67%. Dit is een stijging van 26.04 %.
- De gehele groep is gemiddeld 23,3% gestegen. Het gemiddelde van de hele groep lag na de test nog wel 8,99% onder het gemiddelde niveau van alle testgroepen.

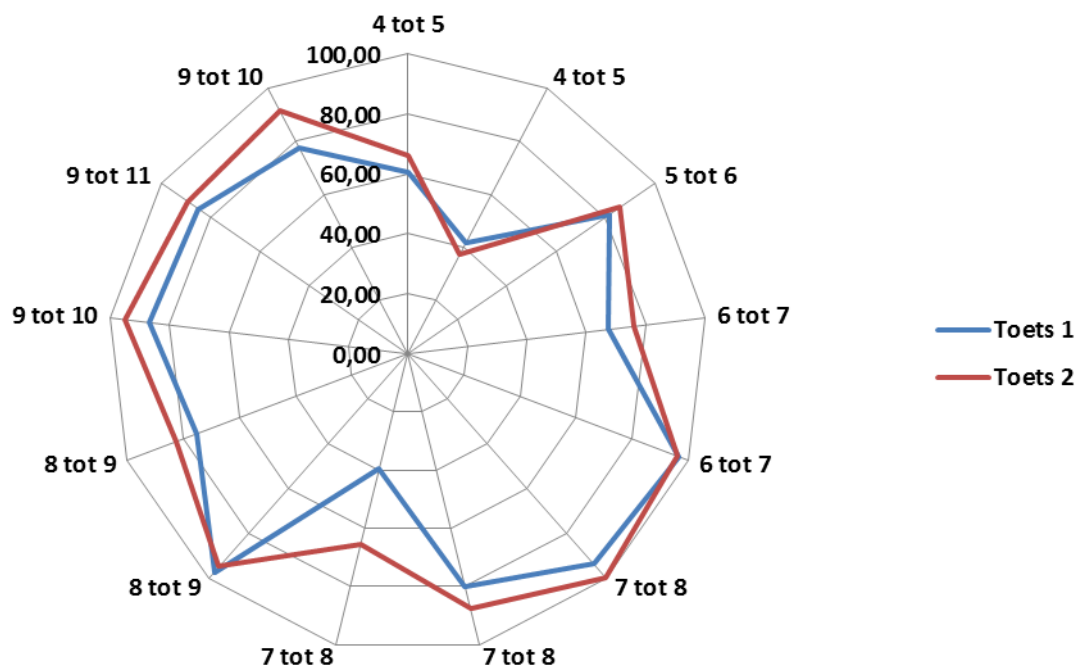
Deze resultaten zijn door hun extreme verschillen duidelijk terug te zien in Afb. 3 tot en met 8.

De klassen in de bovenbouw van de Franse School in Amsterdam: CE 1 (A), CE 2 (A) en CM $\frac{1}{2}$ (A) hebben wel het verloop dat we van te voren verwachtten. Te zien in Afb. 3 is dat de klas CE 1 (A) duidelijk het laagst scoort bij de eerste toets, dat CE 2 (A) 25% hoger scoort en dat CM $\frac{1}{2}$ (A) weer 14% hoger scoort dan CE 2 (A). Het verwachtingsbeeld voor de vooruitgang klopt dus bij deze klassen. Te zien is dat CE 1 een vooruitgang boekt van 24%, dat CE 2 een vooruitgang boekt van 5% en CM $\frac{1}{2}$, 3% hoger scoort.

Verder zien we bij de groep CE1 Violet in Den Haag dat deze groep is gestart met een scoringspercentage van 93.70 procent. Dit is een van de hoogste percentages van de eerste toets, terwijl we hadden verwacht dat deze groep juist laag zou scoren op de eerste toets. Kijken we echter naar de tweede toets, dan zien we dat dit percentage is gestegen naar maar liefst 99.63 procent. Deze groep is dus met een hoog niveau begonnen en is met een nog hoger niveau geëindigd.

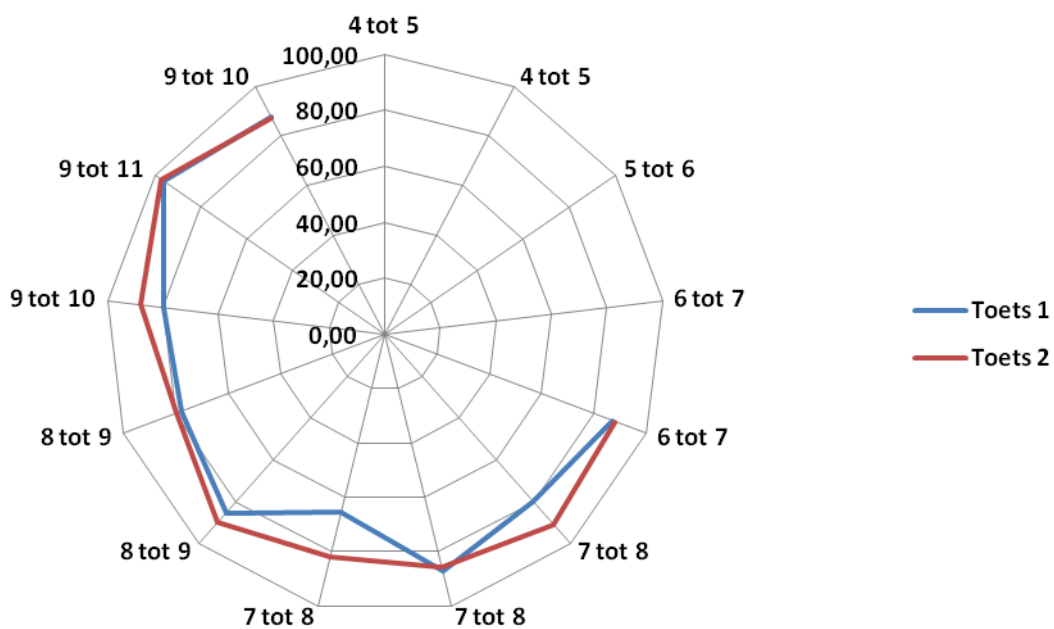
Wat verder opvalt uit het aflezen van de radargrafieken (Afb. 4, 5 en 6), is dat de testgroep en de controlegroep elkaar aanvullen. Waar de testgroep geen winst boekt, doet de controlegroep dit wel. Dit zorgt er voor dat er nog een aantal doorsnijdingen van lijnen zijn in de radargrafiek van de testgroep, en ook van de controlegroep, maar niet in de radargrafiek van alle groepen. Dit betekent dus dat de de groepen elkaar zo aanvullen dat er over het algemeen (op het resultaat van de klas MS Rose na) overal winst is behaald.

Gemiddeldes 1e en 2e toets in %, Testgroep

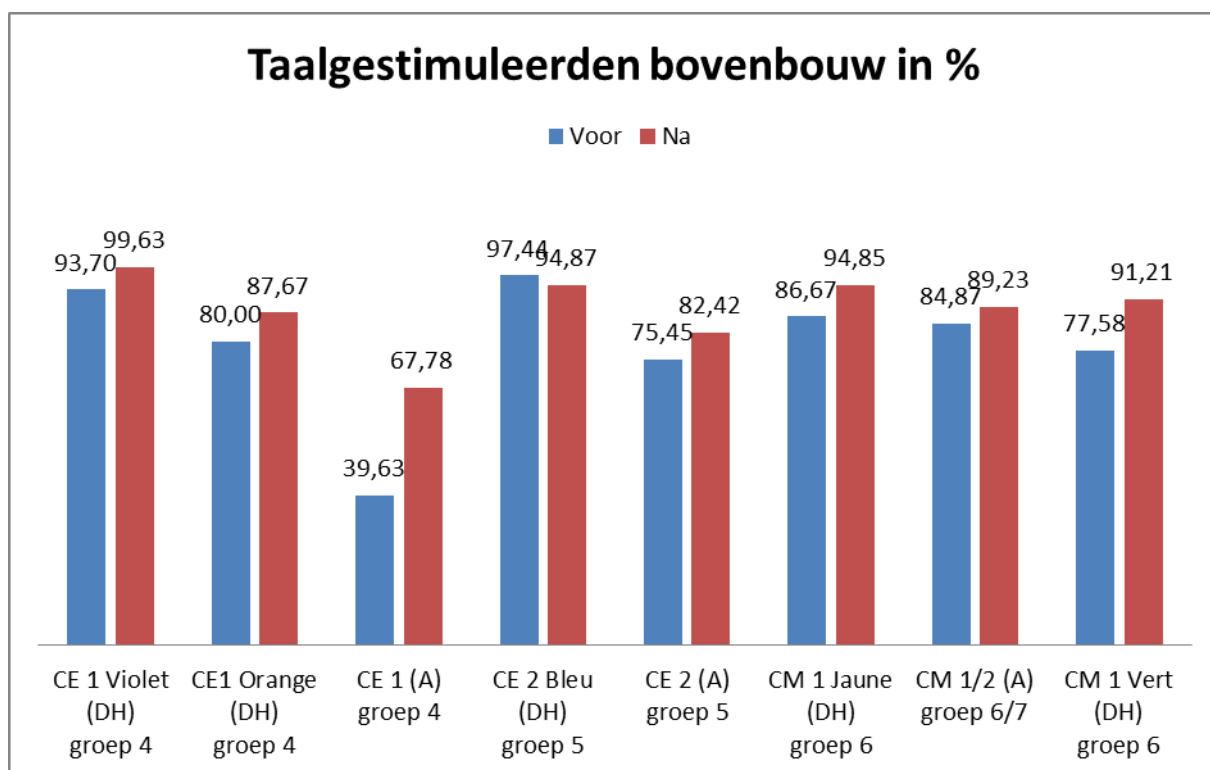

Afb. 5: gemiddelden 1^e en 2^e toets in %, testgroep

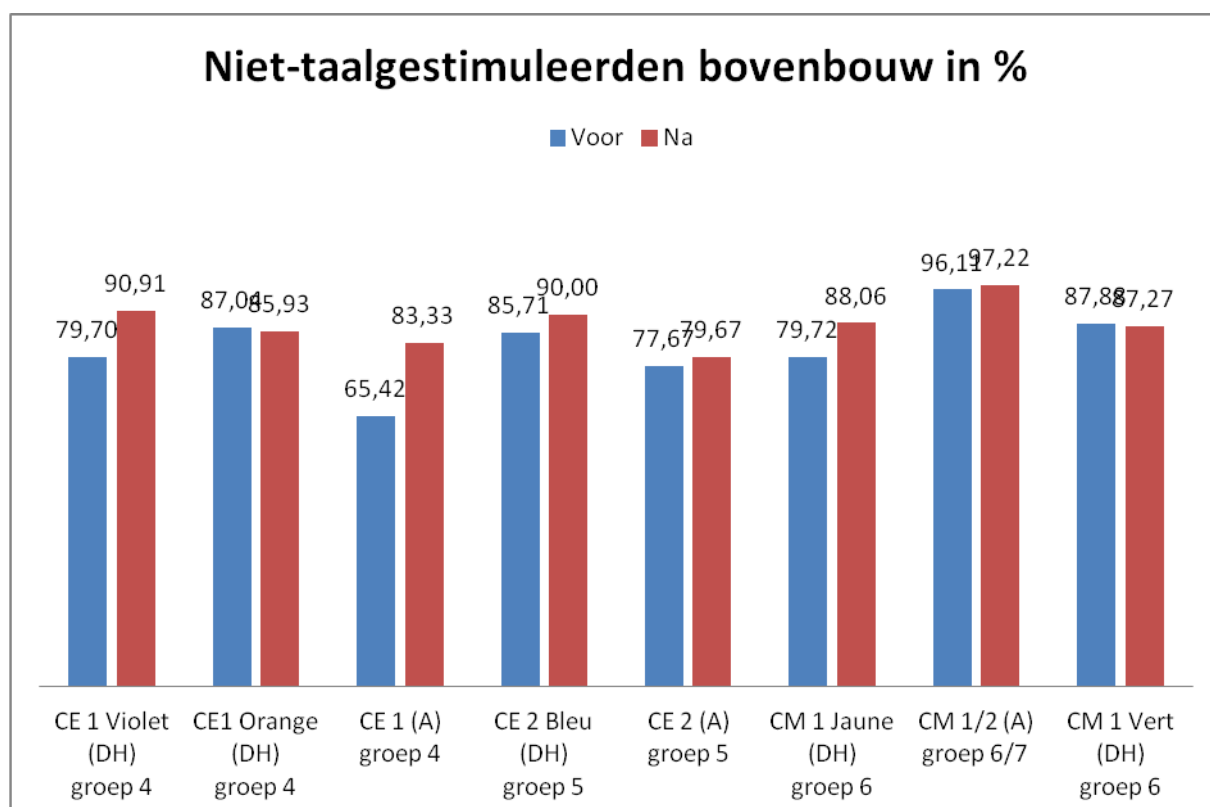
Gemiddeldes 1e en 2e toets in %, Controlegroep

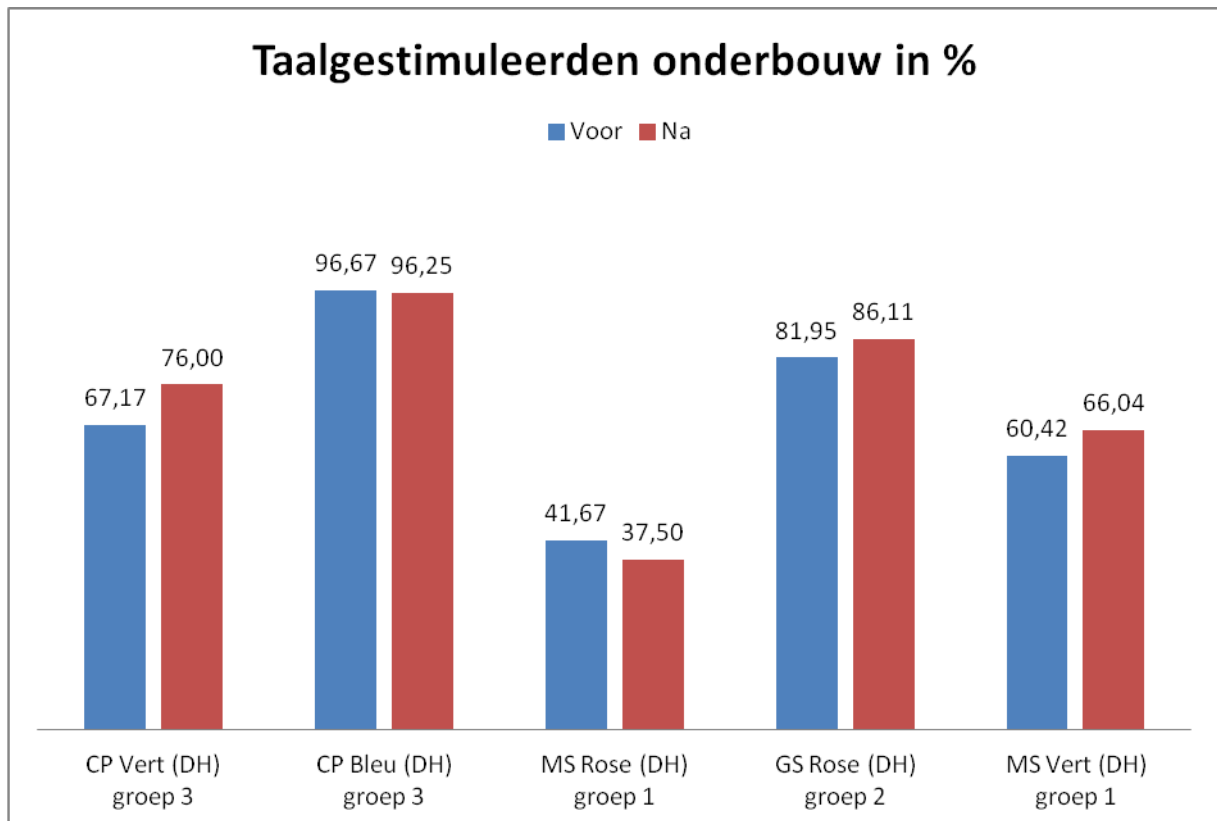
Afb. 6: gemiddelden 1^e en 2^e toets in %, controlegroep

Afb. 7: taalgestimuleerden bovenbouw in %

Afb. 8: niet-taalgestimuleerden bovenbouw in %

Afb. 9: taalgestimuleerden onderbouw in %

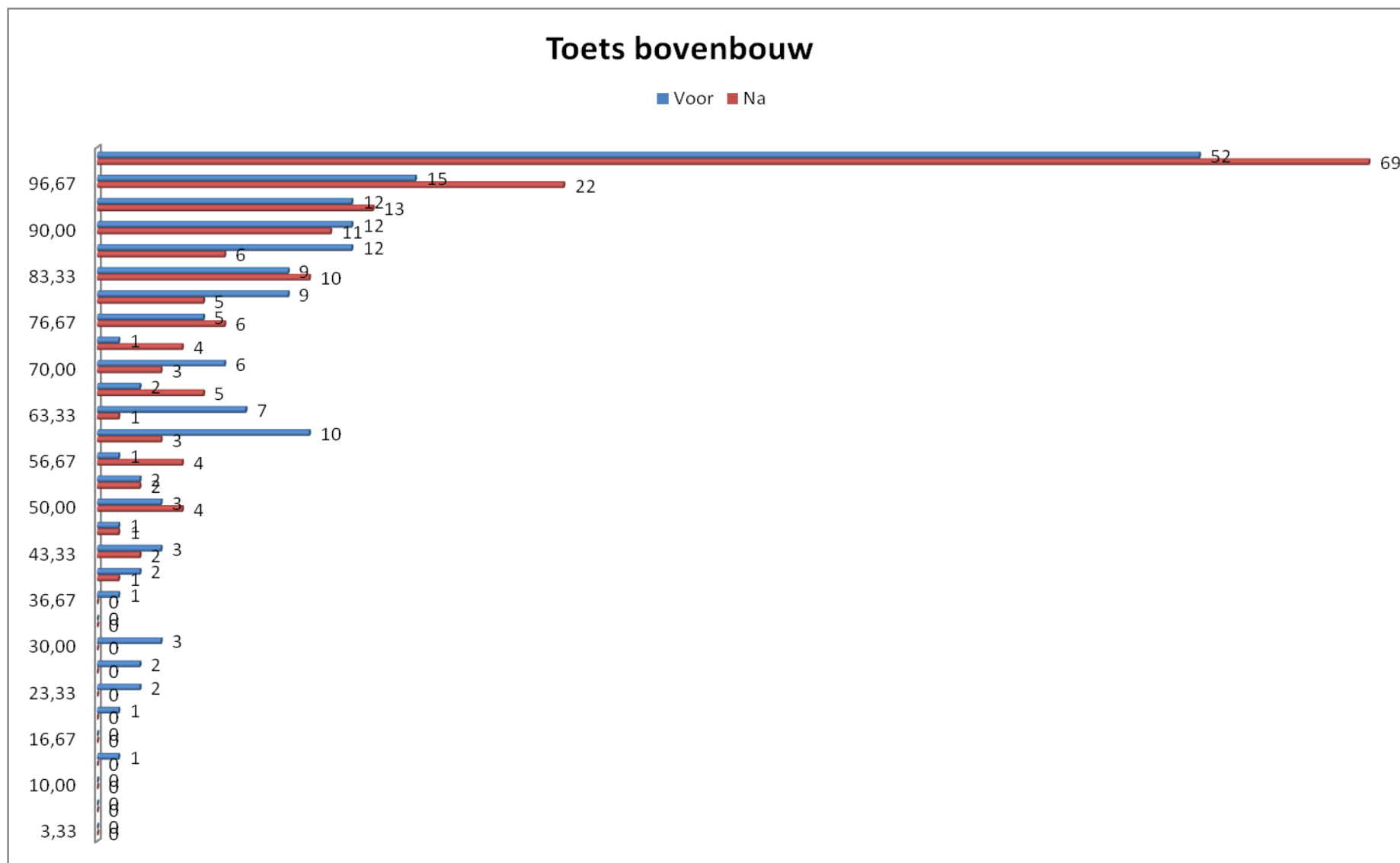
In Afbeelding 9 zien we terug dat de groepen in de onderbouw eigenlijk geen grote vooruitgangen hebben geboekt terwijl we juist verwacht hadden dat de jongsten een groter leerresultaat zouden hebben. We zien zelfs dat de MS Rose (DH) 4,17% achteruit is gegaan. Dit is opvallend, zeker omdat deze groep tegelijk les heeft gehad met de klas GS Rose (DH). Deze klassen hebben tegelijk taalstimulering gehad tijdens de lessen LO. Zij hebben dus exact hetzelfde taalaanbod gekregen.

Een ander opvallend verschil is het verschil tussen de twee MS-klassen. De klas MS Rose gaat 4,17% achteruit, terwijl de klas MS Vert met bijna 5,62% vooruit gaat. Wel moet hierbij vermeld worden dat het resultaat van één leerling in de MS Rose klas een grotere invloed heeft dan bij de MS Verte klas. Dit komt doordat er in de MS Rose klas resultaten meewegen van 9 leerlingen, en in de MS Verte klas resultaten van 20 leerlingen.

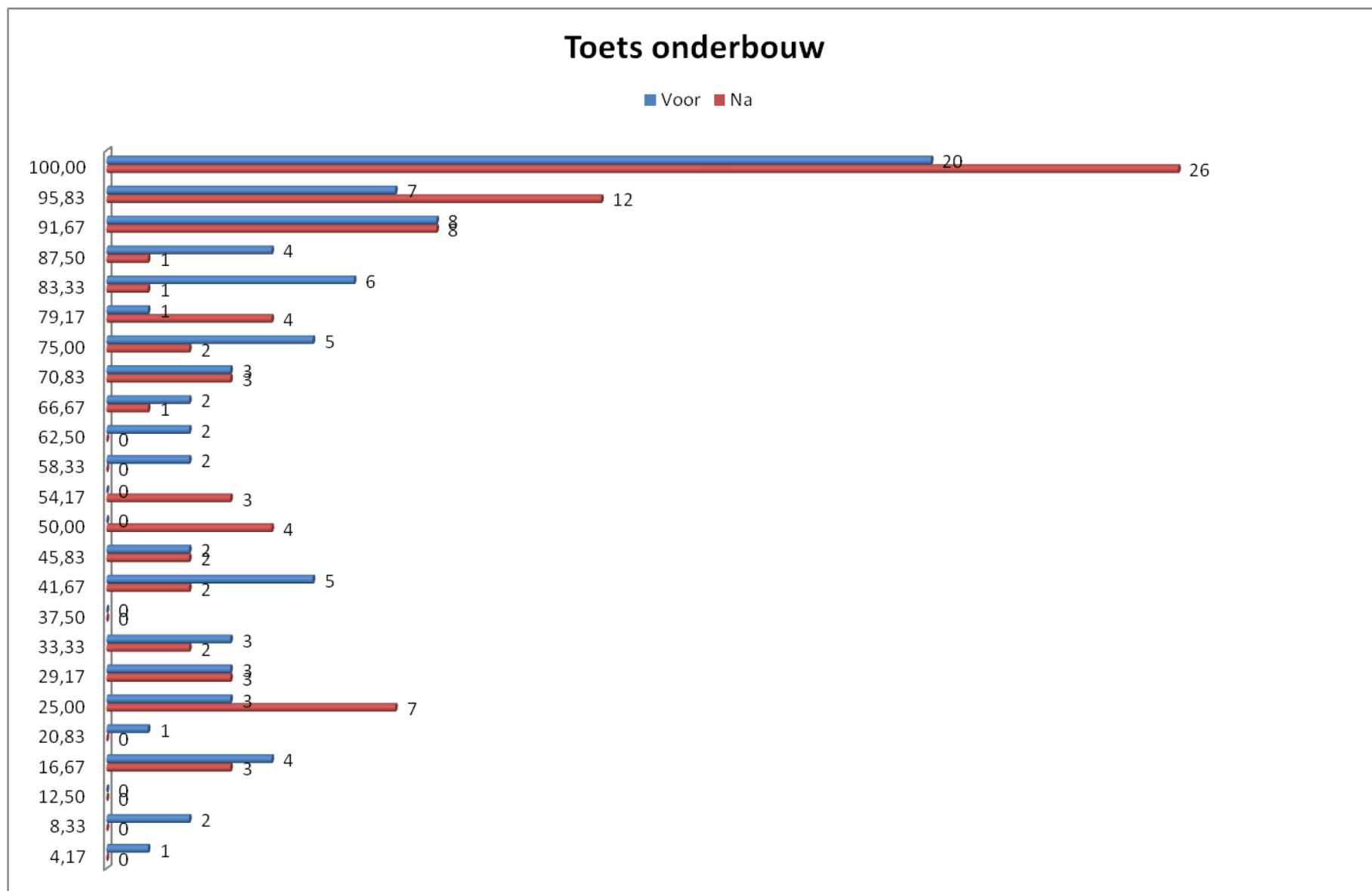
CP Bleu (DH) geeft ook een verrassend resultaat. Bij deze klas zien we een daling in resultaat bij de taalgestimuleerden en een stijging in resultaat bij de niet-taalgestimuleerden. Nu lag het beginniveau van de klas vrij hoog. Het deel van de klas dat extra taalstimulering heeft gehad, scoorde op de eerste toets gemiddeld al 96,67%. Er is dus weinig ruimte voor

verbetering, terwijl het niet-taalgestimuleerde deel bij de eerste toets 86,81% scoorde en dus makkelijker vooruitgang heeft kunnen boeken.

Als laatste is opvallend om te zien dat de slechtst scorende leerlingen in de bovenbouw, met een gemiddelde score van 26%, variërend tussen 13,3% en 36,67% sterk zijn gestegen (zie afbeelding 10). Al deze leerlingen bevonden zich in onze testgroep. Bij het resultaat van de tweede toets is te zien dat alle leerlingen uit deze groep zijn gestegen tot boven de 40%. Zelfs de leerling die 13,3% heeft gescoord is hiermee boven dit percentage gekomen. Hiermee zijn zij de sterkst groeiende testpersonen uit onze testgroep.

Afb. 10, spreiding van de toetsresultaten bovenbouw

Afb. 11, spreiding van de toetsresultaten onderbouw

Discussie

Uit de resultaten van de afgenomen toetsen, voor en na de taalstimulering, hebben we nu een grote hoeveelheid nummers, afwijkingen en uitslagen. Maar wat houden deze precies in, komen deze overeen met de verwachte resultaten aan het begin van ons onderzoek, en zo niet, waar ligt dit aan? De vergelijking met de onderzochte literatuur wordt gemaakt om er voor te zorgen dat we onze uitkomsten kunnen verklaren.

De belangrijkste gemiddelden volgen hier nogmaals op een rij:

- De gemiddelde score van **alle klassen** na de eerste toets was 78.38%. De gemiddelde score van alle klassen na de tweede toets was 84.23%. Dit is een stijging van **5.85%**.
- De gemiddelde score van de **Testgroep** na de eerste toets was 75.04%. Dit is 3.34% onder het gemiddelde van alle klassen na de eerste toets. De gemiddelde score van de Testgroep na de tweede toets was 81.57%. Dit is 2.66% boven het gemiddelde van alle klassen na de tweede toets. Dit is een stijging van **6.53%**
- De gemiddelde score van de **Controlegroep** na de eerste toets was 83.62%. Dit is 7.95% boven het gemiddelde van alle klassen na de eerste toets. De gemiddelde score van de Controlegroep na de tweede toets was 88.15%. Dit is 3.28% boven het gemiddelde van alle klassen na de tweede toets. Dit is een stijging van **4.53%**
- Het verschil in groei tussen de Testgroep en de Controlegroep is dus **2.00%**

Wanneer we deze gemiddelden naast elkaar zien, dan valt er een aantal zaken op. Ten eerste klopt het dat alle groepen zijn verbeterd na de tweede toets, ten opzichte van de eerste toets. Ook klopt het dat de leerlingen die taalondersteuning hebben gekregen in de lessen LO (de Testgroep), een hogere procentuele stijging laten zien dan de leerlingen die dit niet hebben gekregen (de Controlegroep). De theorie dat het weinige maar gestructureerde aanbod (*Baddeley, 1986*) van de nieuwe Nederlandse begrippen tijdens de lessen LO voor een sterkere toename aan taalvaardigheid zorgt, is hiermee dus bevestigd. Ook is hiermee onze eerste hypothese beantwoord:

“Het aanbieden van de Nederlandse taal tijdens de lessen bewegingsonderwijs zorgt voor een verbetering in Nederlandse taalvaardigheid over het algemeen.”

In de resultaten komt duidelijk naar voren dat de oudere groepen (7 tot 11 jaar), in zowel de Controlegroep als de Testgroep, sterker verbeteren dan de jongere groepen (4 tot 7 jaar). Dit kunnen wij op twee manieren verklaren:

- Het taalaanbod verschilt bij de jongere groepen en de oudere groepen. Wanneer we kijken naar het doorlopen van de taalfases van anderstaligen, weten we dat dit op dezelfde wijze gebeurt als bij het aanleren van een eerste taal (*Dungen & Boon, 2001; Lamon, Veylder & Vaesen, 1994*). Waar we echter rekening mee moeten houden is dat niet alle leerlingen van een klas zich in dezelfde fase bevinden. Sommige leerlingen in bijvoorbeeld de leeftijdsgroep GS (5 tot 6 jaar) zijn al goed in staat om zich in langere, complexere Nederlandse zinnen uit te drukken. Terwijl er ook een aantal leerlingen zijn in de CM1 klas (9 tot 10 jaar) die zich nog niet goed kan uitdrukken in losse woorden. Dit betekent dat voor sommige leerlingen het taalaanbod niet aansluit bij hun taalfase, waardoor er weinig mogelijkheid tot verbetering is. Bij de oudere groepen sloot het aanbod beter aan op de gemiddelde taalfase.
- De lessen die zijn gegeven aan de oudere groepen bestaan gemiddeld uit 45 minuten netto lestijd. De lessen bij de jongere groepen bestaan gemiddeld uit netto 25 minuten lestijd. Hierdoor zijn er meer mogelijkheden bij de oudere groepen om het taalaanbod te verwerken in de lesinhoud, en is er een grotere mogelijkheid om meer aandacht te besteden aan het Taalaanbod aan het begin en het einde van de les. De concentratie van de leerlingen in de oudere groepen is hierdoor beter gestuurd in de richting van de aangeboden Nederlandse begrippen (*Atkinson & Shiffrin, 1968; Baddeley, 1996*).

Naast de gemiddelden en uitkomsten van alle groepen, zijn er ook de afwijkende resultaten. Bijvoorbeeld de CE1 (7 tot 8 jaar) klas uit Amsterdam, die gemiddeld 23.03% stijgt. Dit is de hoogste stijging van alle groepen en kan worden verklaard omdat deze klas met een laag beginniveau de eerste test heeft afgerond. Deze grote stijging komt vooral door de slechtst scorende leerlingen, die zich verbeteren van een gemiddelde van 29.26% naar een score die op 55.56% gemiddeld ligt. Dit bevestigt onze hypothese

“Het aanbieden van de Nederlandse taal tijdens de lessen bewegingsonderwijs zorgt voor de grootste verbetering in Nederlandse taalvaardigheid bij de leerlingen met het laagste beginniveau.”

Dit zelfde patroon herhaalt zich in iets kleinere schaal bij de slechtst scorende leerlingen bij de klassen CM1 Jaune en CM1 Vert (beiden 9 tot 10 jaar). Deze leerlingen hebben zich eveneens sterk ontwikkeld ten opzichte van hun eerste toets.

De afwijkende resultaten die te zien zijn bij de klas MS Rose (4 tot 5 jaar) zijn moeilijker te verklaren. Deze klas heeft tegelijk met de klas GS Rose (5 tot 6 jaar) taalaanbod gekregen tijdens de LO lessen. De GS klas is verbeterd, maar de MS klas is verslechterd. Net als bij de eerder beschreven CE 1 Amsterdam was het beginniveau laag, met 41.67%. Toch is deze klas niet verbeterd. Onze verklaring zou kunnen liggen in het feit dat deze leerlingen nog teveel bezig zijn met het ontwikkelen van hun moedertaal, en daardoor te weinig vatbaar zijn voor het aanleren van een tweede taal. Om hier meer duidelijk over te krijgen zou meer onderzoek moeten worden gepleegd naar hoe de jongste leeftijdsgroepen leren en op welk niveau de Franse taal zich bevind.

Kritische noten bij het onderzoek:

- Over de manier waarop we hebben bepaald in welke leerfase de leerlingen zitten met betrekking tot het leren van de Nederlandse taal, kunnen we onze twijfels trekken. Uit de literatuur blijkt dat leerlingen bij het leren van een tweede taal dezelfde stappen doorlopen als bij het leren van een eerste taal. Door het grote niveauverschil binnen de klassen, kunnen we echter niet het gemiddelde niveau van een klas bepalen. Er kan wel getalmatig een gemiddeld niveau worden bepaald, maar er zullen uitschieters zijn naar boven (leerlingen die al Nederlands praten) en naar beneden (leerlingen die nog niet/nauwelijks in aanraking zijn gekomen met de Nederlandse taal). De taalfase waarin leerlingen zich bevinden en hoe hier op in te spelen, is dus niet klassikaal te realiseren.
- Wanneer de taalfase niet duidelijk bepaald kan worden, hoe kan er dan bepaald worden wat er in de lessenserie wordt aangeboden, wat er getoetst moet worden en waar de grens ligt voor het afnemen van de toets over vormen en kleuren, of over houdingen en voortbewegen? De ene leerling zal er aan toe zijn om kleuren en vormen te gaan combineren, terwijl de ander er aan toe is om woorden in zinsverband te gaan begrijpen. Het kan nu zo zijn dat leerlingen worden getoetst op een onderwerp, dat niet op hun niveau is.
- Waarom zijn de leerlingen die een 100%-score hadden bij de eerste en de tweede toets niet geschrapt uit het resultaat? Deze leerlingen beheersen de taal al op de manier zoals het in de lessenserie aangeboden wordt, leren dus eigenlijk helemaal niks bij en verhogen alleen maar de gemiddelde scores van de klassen. Door deze resultaten te schrappen, wordt het voor en na resultaat betrouwbaarder omdat er nu geconcentreerd wordt op het resultaat van de leerlingen die echt iets leren van de lessenserie, waardoor er een betrouwbaardere conclusie kan worden getrokken ten aanzien van verbetering of achteruitgang.

- De lessenserie is door twee verschillende docenten gegeven. De vraag is in hoeverre het verschil in lesgeven ervoor heeft gezorgd voor een beter of minder goed resultaat. Het is weliswaar zo dat dezelfde lessenserie is gegeven, maar de verschillende lesgeefstijlen van de docenten kunnen ervoor gezorgd hebben dat de ene groep het veel beter heeft opgepakt dan de andere groep.
- Ook het verschil in lestijden kan voor een verschil in resultaat zorgen. De lessen in Den Haag bestaan gemiddeld uit 30 minuten netto lestijd. De lessen in Amsterdam bestaan gemiddeld uit 50 minuten netto lestijd. Hieruit blijkt dus dat de leerlingen uit Amsterdam gemiddeld twintig minuten langer taalstimulering hebben gehad per week dan de leerlingen uit Den Haag. Het effect hiervan is niet opgenomen in de resultaten en de analyse van het onderzoek.
- Hoe kan er zekerheid worden gegeven over of de vooruitgang een gevolg is van de lessenserie? Zeker bij de klas CE 1 (A) is namelijk te zien dat de groep die wel taalstimulering heeft gehad duidelijk hoger (28,15%) is gaan scoren op de toets. Echter zien we ook dat in die zelfde klas de niet-taalgestimuleerden ook duidelijk hoger (17,89%) zijn gaan scoren. Is dit het gevolg van de lessen Nederlands die ze op school krijgen? De invloed van de eventuele lessen die zijn gegeven in de klas, buiten de lessen LO om zijn niet meegerekend in de resultaten.

Aanbevelingen voor de praktijk:

Wij zouden het de Franse School zeker aanraden om door te gaan met het toepassen van taalstimulering binnen de lessen LO. Uit ons onderzoek is gebleken dat de leerlingen wel degelijk vatbaar zijn voor leren tijdens het bewegen. Dit kan met de Nederlandse taal, maar ook met de Engelse taal en er kan zelfs al vroeg begonnen worden met tellen en rekenen.

Zeker leerlingen die moeite hebben met het leren van een taal en misschien wel een achterstand hebben, kunnen hier baat bij hebben. Uit ons literatuuronderzoek is gebleken dat de leerlingen tijdens het bewegen vatbaarder zijn voor het opnemen van informatie. Door juist die leerlingen, die moeite hebben met het leren van een taal, extra ondersteuning tijdens de lessen LO aan te bieden, kan de achterstand sneller weggewerkt worden.

Aanbevelingen voor verder onderzoek:

Wij willen zeker een aanbeveling doen om verder onderzoek te gaan doen. Dit onderzoek kan verschillende onderwerpen hebben: verder met taalondersteuning van Nederlands, verder met taalondersteuning van een andere taal of ondersteuning bij rekenen binnen het bewegingsonderwijs. Uit ons literatuuronderzoek is gebleken dat leerlingen tijdens de lessen LO wel degelijk ook andere dingen kunnen leren dan bewegen en samenwerken. Hier valt volgens ons veel winst te boeken in het bewegingsonderwijs, waardoor LO ook een belangrijker onderdeel van het lesprogramma zal worden.

Conclusie

Wanneer we kijken naar onze hoofdvraag kunnen we die als volgt behandelen:

“Hoe kan het implementeren van de Nederlandse taal in het bewegingsonderwijs bijdragen aan de verbetering van de Nederlandse taal van leerlingen van de Franse School in de leeftijd van 4 tot 11 jaar met betrekking tot kleur- en vormherkenning, lichaamshoudingen en bewegingsvormen?”

- De oudere groepen (7 tot 11 jaar) laten gemiddeld gezien een grotere groei zien dan de jongere groepen (4 tot 7 jaar). In de grafieken is duidelijk te zien dat er meer winst is geboekt door de oudere groepen, dan door de jongere groepen.
- De leerlingen die een hogere beginniveau hadden zijn minder gegroeid dan de leerlingen met een lager beginniveau.
- De leerlingen met de grootste achterstand hebben de grootste winst geboekt. Dit betekent dat er niet alleen op klassikaal niveau winst te behalen valt, maar ook op individueel niveau.

“In welke linguale periode bevinden de klassen zich ten aanzien van de Nederlandse taal?”

De linguale periodes van de leerlingen zijn erg uiteenlopend. Het is duidelijk geworden dat er leerlingen zijn die zich ten aanzien van het Nederlands nog in de vroeglinguale fase bevinden, zelfs in de leeftijdscategorie 9 tot 10 jaar. Ook zijn er leerlingen in de leeftijdsgroep 5 tot 6 jaar die al met langere en complexere zinnen kunnen communiceren. Een gemiddeld niveau, is niet aan te geven, en zal in een vervolgonderzoek kunnen worden onderzocht.

“Is de leeropbrengst ten aanzien van de taalontwikkeling groter bij de testpersonen dan bij de controlegroep, kijkend naar twee helften van een klas?”

Ja, de leeropbrengst is groter bij de Testgroep dan bij de Controlegroep. Met een verschil van 2% is er een hogere leeropbrengst dan bij de Controlegroep. Ook is de groep leerlingen met het laagste aanvangsniveau en met de grootste verbetering, in zijn geheel afkomstig uit de Testgroep.

Geraadpleegde literatuur

Artikelen:

Atkinson, R.C. & Shiffrin, R.M. (1968). *Human memory: a proposed system and its control processes*. New York: Academic Press.

Baddeley, A.D. (1986). *Working Memory*. Oxford: Clarendon Press.

Baddeley, A.D. (1996). *Exploring the central executive*. Cambridge: Quarterly Journal of Experimental Psychology.

Conrad, R. & Hull, A.J. (1964). *Information, acoustic confusion, and memory span*. British Journal of Psychology

Cowan, N., Chen, Z. & Rounder, J.N. (2004). *Constant capacity in an immediate recall-task: a logical sequel to Miller (1956)*. Psychological Science

Dordel, S. & Breithecker, D. (2003). *Bewegte Schule als Chance einer Förderung der Lern- und Leistungsfähigkeit*. Haltung und bewegung nr. 23

Hollmann, W. & Strüder, H. K. (2000). *Gehirn, Psyche und körperliche Aktivität*. Keulen, Der Orthopäde nr. 11

Miller, G.A. (1956). *The magical number Seven, plus or minus two: some limits on our capacity for processing information*. Psychological Review.

Palmer, H. E. & Palmer, D. (1925). *English through Actions*. Kyoto: Kaitakusha

Visscher, C., Houwen, S., Scherder, E. J. A., Moolenaar, B. En Hartman, E. (2007) *Motor Profile of Children With Developmental Speech and Language Disorders*. PEDIATRICS Volume 120, Number 1, July 2007

Boeken voor onderzoeksofzet, en vormgeving scriptie:

Baarda, B.D. & Goede, M.P.M. de (1995). *basisboek methoden en technieken*. (2^e herziene druk) Houten: Stenfert Kroese

Hoogland, W. & Dik, R. (2006). *Rapport over rapporteren*. (5^e druk) Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.

Verhoeven, N. (2010). *Wat is onderzoek?* (3^e druk) Den Haag: Boom onderwijs.

Boeken:

Berkel, M. (2007). *perspectieven op bewegen*. (2^e druk) publicatiefonds 't Web.

Dungen, L. van den & Boon, N. den (2001). *Beginnende communicatie*. Lisse: Swets&Zeitlingen.

Evers, A., Vliet-Mulder, J.C. van, Resing, W.C.M, Starren, J.C.M.G, Alphen de Veer, R.J. van & Boxtel, H. van (2002). *COTAN Testboek voor het onderwijs* (p.127-128). Lochem: NDC – BOOM.

Hoogeveen, P. & Winkels, J. (2005). *Het didactische werkvormenboek: variatie en differentiatie in de praktijk* (7^e druk) Assen: Koninklijke Van Gorcum

Lamon, A., Veylder, F. de & Vaesen, E. (1994). *Hoe kleuters en jonge kinderen "taal" leren in beweging*. Sint-Amandsberg/Gent: PVLO vzw

Utey, A. & Astill, S.(2008). *Motor Control, Learning and Development*. New York/Abingdon: Taylor & Francis group.

Velthuis, C. (1981). *BRES spelenboek*. (1e druk) Soesterderg: Landelijke Dienst voor Beweging, Rekreatie en Spel.

Internet-websites met beschrijvende informatie:

AEFE, (Agence pour l'enseignement Français a l'étranger), internationale organisatie voor Frans onderwijs in het buitenland, overkoepelende organisatie Franse School Nederland. Webadres: <http://www.aefe.fr/tous-publics/laefe/pilotage-soutien-conseil>

ELLIE, (Early Language Learning In Europe), Internationaal taalproject, vroeg starten met aanleren van een tweede taal op school, Europa wijd.

Webadres: <http://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/B309%20ELLiE%20Book%202011%20FINAL.pdf>

Expertisecentrum Nederlands, Nationaal platform Nederlandse taalstimulering.

Webadres: <http://www.expertisecentrumnederlands.nl/>

Franse School Nederland, website met informatie over de franse school locaties in Nederland. Webadres: <http://www.lyceevangogh.nl/>

Interview:

Tes van den Boogaard, NT2 docent. Interview praktijkervaring, afgenomen op 8 Februari 2013, Kats, Zeeland.

Bijlage 1, toetsen onderbouw en bovenbouw

Naam:.....

Klas:.....

Score:.....

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

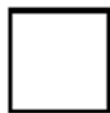
12.

13.

14.

15.

16.

17.

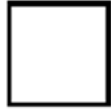
18.

19.

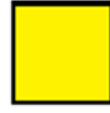
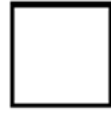
20.

21.

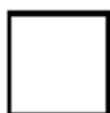
22.

23.

24.

Toets onderbouw: Antwoorden.

1. Rood
2. Zwart
3. Blauw
4. Wit
5. Geel
6. Grijs
7. Bruin
8. Groen
9. Vierkant
10. Driehoek
11. Ster
12. Cirkel
13. Grijze cirkel
14. Rode driehoek
15. Blauwe ster
16. Geel vierkant
17. Groene cirkel
18. Rode driehoek
19. Zwarte cirkel
20. Wit vierkant
21. Gele cirkel
22. Grijs vierkant
23. Zwarte ster
24. Witte driehoek

Naam:..... Klas:..... Score:.....

1.

2.

3.

4.

5.

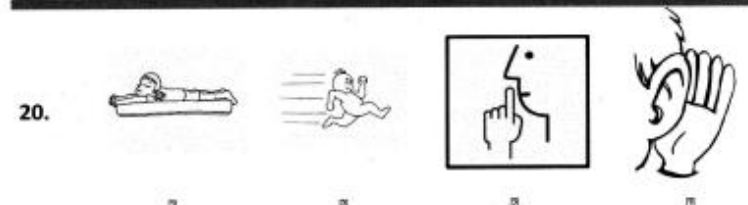
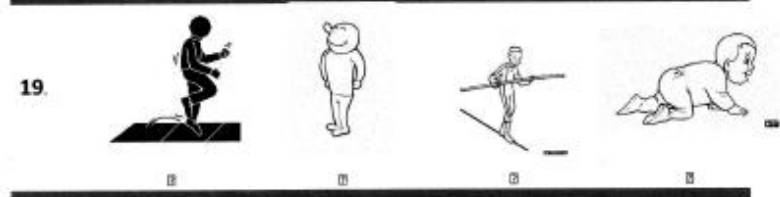
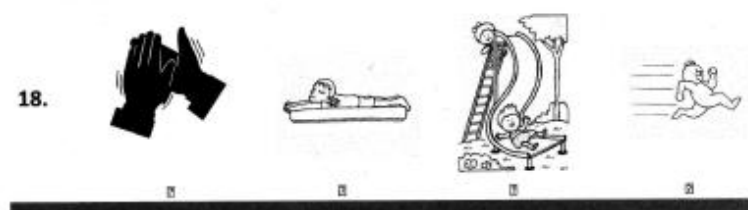
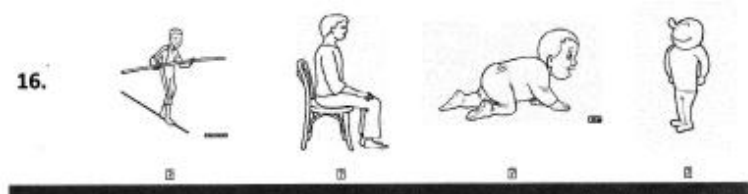
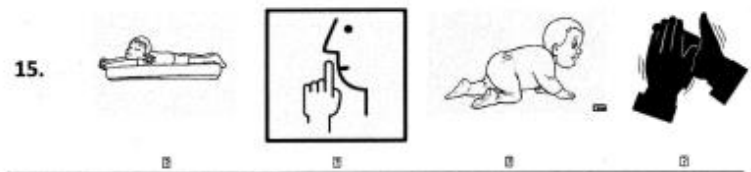
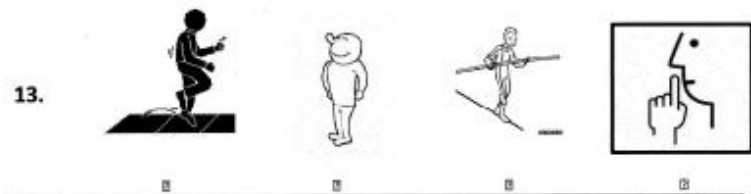
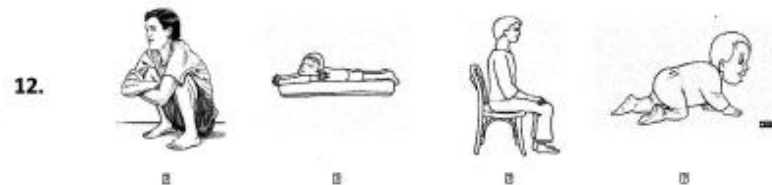
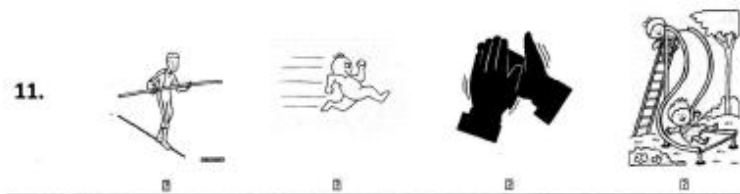
6.

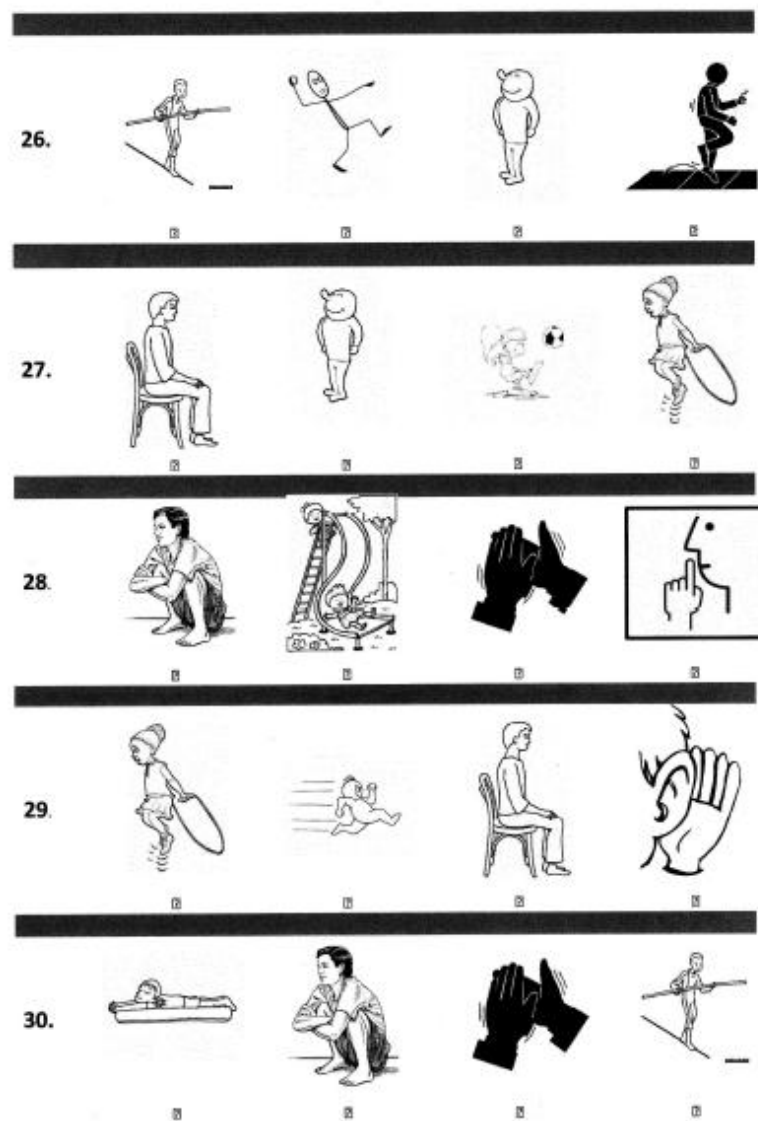
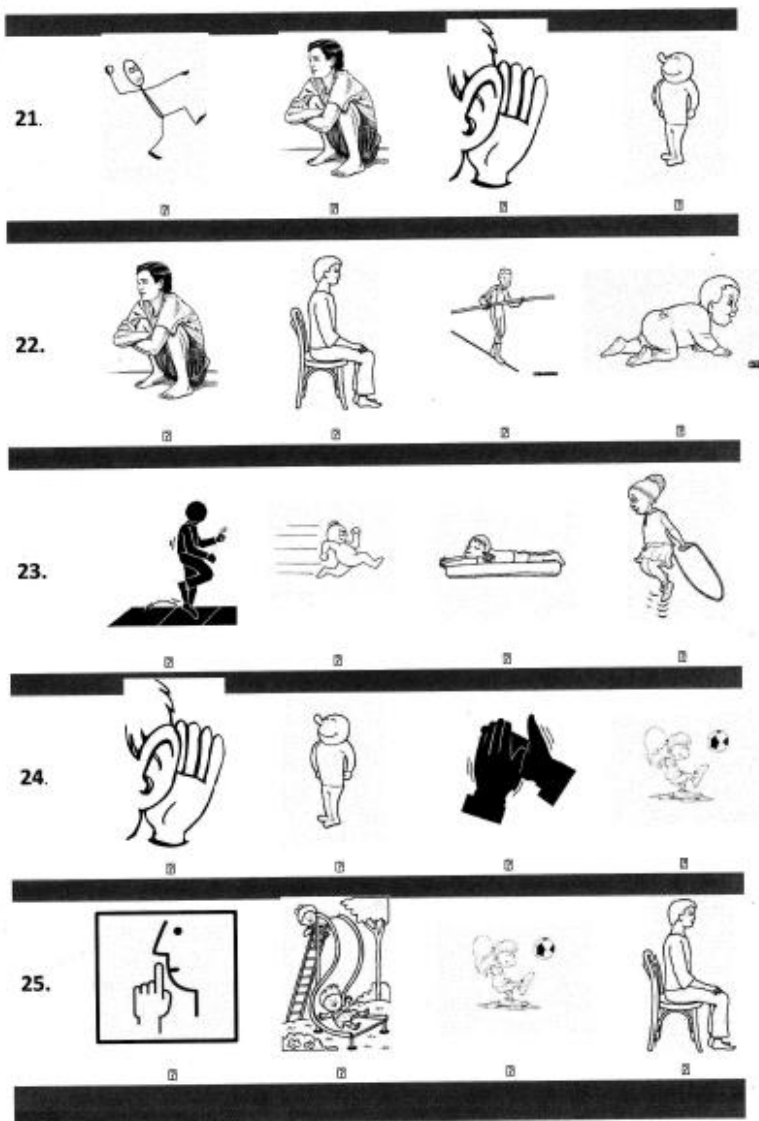
7.

8.

9.

10.

Toets bovenbouw:
CE 1, CE 2, CM 1 et CM2

Vragen bij invulblad:

1. Liggen
2. Staan
3. Gooien
4. Springen
5. Zitten
6. Schoppen
7. Rennen
8. Balanceren
9. Glijden
10. hinkelen
11. klappen
12. hurken
13. stil zijn
14. luisteren
15. kruipen

16. "De man staat"
17. "Het oor luistert"
18. "De jongen ligt"
19. "De baby kruipt"
20. "Iedereen is stil"
21. "Hij gooit de bal"
22. "De man hurkt"
23. "Het meisje springt"
24. "Er wordt geklapt"
25. "De man zit op de stoel"
26. "Hij is aan het hinkelen"
27. "Zij schopt de bal"
28. "Ze glijdt van de glijbaan"
29. "Het mannetje rent"
30. "Hij balanceert met een stok"

Bijlage 2, turfschema's toetsresultaten

Gem		CP vert (DH)		CP bleu (DH)		MS rose (DH)		GS rose (DH)		MS vert (DH)		totaal		Totaal
		Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	
1	4,17		1								1		1	1
2	8,33		1								1		2	2
3	12,5												0	0
4	16,67						1				3		4	4
5	20,83		1										1	1
6	25						1				2		3	3
7	29,17						3						3	3
8	33,33		2								1		3	3
9	37,5												0	0
10	41,67		2				1		1		1		5	5
11	45,83		2										2	2
12	50												0	0
13	54,17												0	0
14	58,33		2										2	2
15	62,5						1		1				2	2
16	66,67										2		2	2
17	70,83		1	2									3	3
18	75			2					1		2		5	5
19	79,17			1									1	1
20	83,33		2						1		3		6	6
21	87,5		3		1								4	4
22	91,67		1	2	1				3		1		8	8
23	95,83		1	3	3								7	7
24	100		6	2	5		1		2		4		20	20
totaal aantal leerlingen		0	25	12	10	0	8	0	9	0	20			
gemiddelde score in %		#DIV/0!	67,17	86,81	96,67	#DIV/0!	41,67	#DIV/0!	81,95	#DIV/0!	60,42	totaal	0	84
														84

Tabel 4: turfschema toets 1 onderbouw

percentage goed		CP vert (DH)		CP bleu (DH)		MS rose (DH)		GS rose (DH)		MS vert (DH)		totaal		Totaal
		Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	
1	4,17												0	0
2	8,33												0	0
3	12,5												0	0
4	16,67		1				2						3	3
5	20,83												0	0
6	25		3				1				3		7	7
7	29,17						2				1		3	3
8	33,33		1								1		2	2
9	37,5												0	0
10	41,67						1				1		2	2
11	45,83						1				1		2	2
12	50		2								2		4	4
13	54,17			1					1		1		3	3
14	58,33												0	0
15	62,5												0	0
16	66,67										1		1	1
17	70,83		2						1				3	3
18	75		1	1									2	2
19	79,17			1					2		1		4	4
20	83,33			1									1	1
21	87,5			1									1	1
22	91,67		3	1	3				1				8	8
23	95,83		4	3	3		1				1		12	12
24	100		8	3	4				4		7		26	26
totaal aantal leerlingen		0	25	12	10	0	8	0	9	0	20			
gemiddelde score in %		#DIV/0!	76,00	88,19	96,25	#DIV/0!	37,50	#DIV/0!	86,11	#DIV/0!	66,04			
												totaal	0	84
														84

Tabel 5: turfschema toets 2 onderbouw

	percentage goed		CE 1 Violet (DH)		CE 1 Orange (DH)		CE 1 (A)		CE 2 Bleu (DH)		CE 2 (A)		CM 1 Jaune (DH)		CM 1/2 (A)		CM 1 Vert (DH)		Totaal		Totaal	
			Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne		Fr	Ne	
1	3,33																			0	0	0
2	6,67																			0	0	0
3	10																			0	0	0
4	13,33							1												0	1	1
5	16,67																			0	0	0
6	20												1							1	0	1
7	23,33						1	1												1	1	2
8	26,67							1										1		0	2	2
9	30						1	1					1							2	1	3
10	33,33																			0	0	0
11	36,67							1												0	1	1
12	40							1					1							1	1	2
13	43,33	1									1							1		1	2	3
14	46,67					1														0	1	1
15	50									1	1						1			2	1	3
16	53,33	1						1												1	1	2
17	56,67																	1		0	1	1
18	60			1	1		1			1	3					2		1		3	7	10
19	63,33	1				1		1	2	1				1						4	3	7
20	66,67			1	1															1	1	2
21	70							1	1	1							1			3	3	6
22	73,33				1									2						0	1	1
23	76,67									1	1		1			1	1			2	3	5
24	80	1		1			2		2							2	1			7	2	9
25	83,33	1				1	3		1	2						1				7	2	9
26	86,67	2				2			1				2	1	2	1				7	5	12
27	90	1	1	1					1	2	1			1	1	1	1	1		6	6	12
28	93,33	1	1	1	1				1	1		2	1		1	1		1		5	7	12
29	96,67	1		2					3	2		2		1	1	2		1		7	8	15
30	100	1	6	2	2				2	8	2	1	6	4	7	2	6	3		26	26	52
totaal aantal leerlingen			11	9	9	10	8	9	14	13	10	11	12	11	12	13	11	11				
gemiddelde score in %			79,70	93,70	87,04	80,00	65,42	39,63	85,71	97,44	77,67	75,45	79,72	86,67	96,11	84,87	87,88	77,58				
																			Totaal	87	87	174

Tabel 6: turfschema toets 1 bovenbouw

percentage goed			CE 1 Violet (DH)		CE 1 Orange (DH)		CE 1 (A)		CE 2 Bleu (DH)		CE 2 (A)		CM 1 Jaune (DH)		CM 1/2 (A)		CM 1 Vert (DH)		Totaal		Totaal	
			Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne	Fr	Ne		Fr	Ne	
1	3,33																			0	0	0
2	6,67																			0	0	0
3	10																			0	0	0
4	13,33																			0	0	0
5	16,67																			0	0	0
6	20																			0	0	0
7	23,33																			0	0	0
8	26,67																			0	0	0
9	30																			0	0	0
10	33,33																			0	0	0
11	36,67																			0	0	0
12	40																1			1	0	1
13	43,33				1		1				1									2	0	2
14	46,67							1				1								1	1	2
15	50							1					2				1			3	1	4
16	53,33					1		1												0	2	2
17	56,67							2			2									0	4	4
18	60							1			1							1		1	2	3
19	63,33						1													1	0	1
20	66,67				1	1			1			1				1				2	3	5
21	70							1		1						1		1		1	3	4
22	73,33		1								2	1								3	1	4
23	76,67				1			1	1				1	1			1			4	2	6
24	80							1	1		1	1		1						2	3	5
25	83,33		2					1	1	1					1	2		1		6	4	10
26	86,67					1		1	1			1			1					2	4	6
27	90		2			1		1		1		1	2		1	1				6	5	11
28	93,33		1		1	2			2	1	1	2			1	1	1			7	6	13
29	96,67		4	1	2	2			4	1		1			4			3		10	12	22
30	100		1	8	3	2		3		2	8	2		7	8	9	2	7	5	34	35	69
totaal aantal leerlingen			11	9	9	10	9	10	12	13	10	11	12	11	12	13	11	11				
gemiddelde score in %			90,91	99,63	85,93	87,67	81,85	65,67	90,00	94,87	79,67	82,42	88,06	94,85	97,22	89,23	87,27	91,21				
																			Totaal	86	88	174

Tabel 7: turfschema toets 2 bovenbouw

Bijlage 3, lessenseries

Lessenserie onderbouw

Te behandelen termen:

- Bruin
- Wit
- Zwart
- Groen
- Geel
- Rood
- Blauw
- Grijs
- Vierkant
- Driehoek
- Cirkel
- Ster

Week 1: Thema's Lijnbal, keeperspelen, Atletiek

Rood

Geel

Blauw

Groen

Week 2: Thema's Atletiek, Turnen, Keeperspelen

Rood

Vierkant

Geel

Blauw

Groen

Zwart

Wit

Week 3: Thema's Voetbal, Atletiek, Turnen

Rood

Vierkant

Geel

Cirkel

Blauw

Groen

Zwart

Wit

Bruin

Grijs

Week 4: Thema's Turnen, Bewegen & Muziek, Afgooispelen

Rood	Vierkant
Geel	Cirkel
Blauw	Ster
Groen	Driehoek
Zwart	
Wit	
Bruin	
Grijs	

Week 5: Thema's Afgooispelen, Bewegen & Muziek

Rood	Vierkant
Geel	Cirkel
Blauw	Ster
Groen	Driehoek
Zwart	
Wit	
Bruin	
Grijs	

Lessenserie bovenbouw

Te behandelen termen:

- Springen
- Gooien
- Liggen
- Zitten
- Staan
- Rennen
- Glijden
- Hurken
- Balanceren
- Schoppen
- Stil zijn
- Luisteren
- Hinkelen
- Klappen
- Kruipen

Lessenserie:

- Stil zijn en
- luisteren elke les behandelen.

Week 1: Les volgens schema (lijnbal, keeperspelen, atletiek)

- Staan
- Liggen
- Zitten

Termen zullen tijdens de inleiding en tussen de onderdelen door behandeld worden.

Week 2: Atletiek (rennen en springen), Turnen (rennen en springen), Keeperspelen (kruipen)

- Staan
- Liggen
- Zitten
- Rennen
- Springen
- Kruipen

Tijdens atletiek zal rennen en springen behandeld worden (verspringen). Tijdens turnen zal rennen en springen behandeld worden (bokspringen/kastspringen). Tijdens keeperspelen zal kruipen behandeld worden (chaosdoelenspel met kruipend verplaatsen).

Week 3: Voetbal (schoppen), Atletiek (hinkelen), Turnen (hurken)

- Staan
- Liggen
- Zitten
- Rennen
- Springen
- Kruipen
- Hurken
- Hinkelen
- Schoppen

Tijdens voetbal zal schoppen behandeld worden (spel 3 tegen 3). Tijdens atletiek zal hinkelen behandeld worden (loopsprongen hinkelend). Tijdens turnen zal hurken behandeld worden (koprol/ophurken op de kast).

Week 4: Turnen (balanceren en glijden), Bewegen & Muziek (klappen), Afgooispelen (gooien)

- Staan
- Liggen
- Zitten
- Rennen
- Springen
- Kruipen
- Hurken
- Hinkelen
- Klappen
- Gooien
- Glijden
- Balanceren

Tijdens turnen zal balanceren en glijden behandeld worden (balanceren over een bank en glijden van de glijbaan). Tijdens Bewegen & Muziek zal klappen behandeld worden (inleiding met klappen op de eerste tel). Tijdens afgooispelen zal gooien behandeld worden (trekbal/iemand is 'm, niemand is 'm).

Week 5: Bewegen & Muziek (klappen)

- Staan
- Liggen
- Zitten
- Rennen
- Springen
- Kruipen
- Hurken
- Hinkelen
- Klappen
- Gooien
- Glijden
- Balanceren
- Schoppen

Tijdens bewegen en muziek zullen we zo veel mogelijk termen herhalen.

Bijlage 4, interview Tess van den Boogaard

Interview NT2 docent Tes van den Boogaard.

Dit interview is afgenomen met NT2 docent Tes van den Boogaard, op 8 februari 2013 in Kats, zeeland.

Doel van het interview: informatie vergaren over methodes van het aanbieden van taal in cursusvorm, en ervaringen met de doelgroep anderstaligen.

Type Interview: halfgestructureerd interview, de vragen zijn gebruikt als leidraad om het gesprek te kunnen voeren.

Interview met Tes van den Boogaard.

- ***wie bent u en wat is uw beroep?***

Ik ben Tes van den Boogaard, en ik ben zelfstandig ondernemend Taalondersteuner. Ik bied taalondersteuning aan anderstaligen bij verschillende bedrijven in Zeeland. Op basis van de behoeftes van deze bedrijven, bied ik taalcursussen aan werknemers die er zelf voor kiezen om hier aan mee te doen.

- ***Welke opleiding heb je gevolgd in relatie tot dit beroep?***

In de jaren 80 heb ik de Pedagogische Academie afgerond. Begin jaren 80 kwam er een steeds grotere vraag naar het ondersteunen van vluchtelingen en arbeidsmigranten in hun ontwikkeling van de Nederlandse taal. De Pedagogische Academie bood vanaf dat moment Bijscholingscursussen Onderwijsgevendend aan Anderstaligen (BOA) aan, wat later de richting NT2 is geworden. In 1990 heb ik deze cursus en de Pedagogische Academie op 22 jarige leeftijd afgerond. De eerste twee jaar heb ik gewerkt met Turkse en Marokkaanse arbeidsmigranten. Sindsdien is er veel veranderd en komen arbeiders vanuit veel verschillende landen, en binnen veel verschillende sectoren.

- ***Kunt u een omschrijving geven van de doelgroep waar u veel mee werkt?***

De doelgroep waar ik op het moment het meeste mee werkt zijn volwassenen binnen bedrijven in Zeeland, bijvoorbeeld poolse en hongaarse werknemers bij kassenbedrijven. Deze arbeiders hebben allemaal de keuze om mee te doen aan de door mij gegeven taalcursus, die de werkgever op deze manier aan zijn werknemers biedt. Deze arbeiders zijn soms al langere tijd in Nederland, soms nog maar heel kort, en soms vraagt een bedrijf of ik naar het buitenland wil om daar mensen bij te scholen voordat ze in Nederland aan het werk gaan. Pas geleden ben ik nog voor een bedrijf naar Hongarije geweest om daar een groep vrouwen taalondersteuning te geven, voordat ze in Nederland in de zorg konden gaan werken.

- ***Welke methodes hanteert u bij het aanbieden van taalondersteuning aan deze doelgroep?***

Voor het verbeteren en aanleren van nieuwe begrippen zijn veel verschillende mogelijkheden, die soms wel, en soms niet aansluiten bij een bepaalde doelgroep. Een veel gebruikte methode is TPR, Total Physical Response. Dit houdt in dat je als docent gelijk actie laat zien en dat vraagt van je cursisten terwijl je er bij verteld wat er gebeurt. Deze vorm van lesgeven is ideaal om te gebruiken bij groepen, omdat het snel leerresultaat opleverd, cursisten bij elkaar leren wat de bedoeling is, en het heel docent gestuurd lesgeven is, waardoor je altijd de controle houdt over wie er wel goed meekomt, en wie eventueel niet.

- ***Welke didactische vormen gebruikt u bij taalondersteuning van deze doelgroep, en hoe past u deze toe?***

Ik werk altijd op locatie bij het bedrijf zelf. Dit betekent dat ik meestal een kantoor of gedeelte van een kantine ruimte tot mijn beschikking heb om mijn lessen te geven. De lesplannen worden verzorgd door het ROC, evenals de toetsen om het behaalde taalniveau te testen. Binnen de lesplannen bepaal ik zelf hoe ik de inhoud van deze lesplannen overbreng op de cursisten.

Ik heb bijvoorbeeld altijd een aantal taalspelletjes en oefeningen bij me in de vorm van leskaartjes met daarop kleuren, nieuwe begrippen en afbeeldingen. Met deze kaartjes kunnen cursisten zelfstandig of in kleine groepjes oefenen met allerlei verschillende begrippen.

- ***Zijn er eisen waaraan het taalniveau van de doelgroep officieel aan moet voldoen?***

Het te behalen taalniveau hangt af van het beginniveau van de werknemers. Wanneer ze zonder enige kennis van het Nederlands aan de slag willen, beginnen ze met het behalen van taalniveau A1 of eventueel A2. Dit betekent dat ze na de cursus in staat zijn om in korte zinnen, concrete vragen te stellen, gericht op hun werk en leefomgeving. Na A2 zijn ze vaak al in staat om langere zinnen te formuleren, waarbij de onderwerpen en de inhoud van de zinnen nog eenvoudig blijft. In het geval van deze werknemers wordt er dus vooral gericht op begroeten en kennismaken, formaliteiten en praktische zaken zoals klokkijken, tellen etc. De vaardigheden worden dus speciaal gericht op de werkomgeving van de werknemer, zodat deze beter in staat is om te begrijpen en duidelijk te maken wat er wordt verwacht, en wat hij bedoelt.

Vraag en casus gericht op onderzoeksoopdracht Franse school:

De leerlingen die ik op dit moment begeleid zijn van verschillende afkomst. Bij de meeste leerlingen is de moedertaal Frans, waarbij sommigen van huis uit tweetalig zijn opgevoed. De toetsen die zijn afgenomen toetsen de luistervaardigheid en begrippenkennis van de leerlingen, waarbij de beginsituatie wordt getest en naderhand wordt vergeleken met een eindtoets.

- ***Is deze wijze van testen vanuit uw ervaring valide en betrouwbaar?***

Door eerst het beginniveau te testen en vervolgens een hertest te doen, zie je heel duidelijk welke leerlingen er vooruit zijn gegaan. Het is belangrijk dat bij het verbeteren van de taalvaardigheid, je er op let dat alle klassen hetzelfde krijgen aangeboden om de eindresultaten goed te kunnen vergelijken. Hierbij is het ook heel belangrijk om de lessen zo gestructureerd mogelijk in te richten, zodat de leerlingen na de eerste twee keer wennen aan de manier van lesgeven.

- ***Zou u deze aspecten uit de Nederlandse taal kiezen, bij deze leeftijdsgroepen?***

Kleuren, vormen en houdingen en plaatsbepalingen lijken mij prima begrippen om te verbeteren. Dit sluit naar mijn mening goed aan op de ontwikkelingsfases zoals ik dat op dit moment kan overzien. Waar je bij het inrichten eventueel ook aan zou kunnen denken is het aanbieden van telwoorden, aangezien deze ook goed testbaar zijn.

- ***Is het realistisch om in periode van een aantal weken een blijvende verbetering van de taalvaardigheid te realiseren?***

Zolang er gestructureerd wordt gewerkt aan de taalverbetering, is er geen reden om aan te nemen dat de leerlingen niet vooruit zullen gaan. Wel is het zaak om naast een solide structuur in de les, ook te zorgen voor een goede opbouw van de lesstof. Als dit goed is opgebouwd, is een periode van een aantal weken voldoende voor een blijvende verbetering.

- ***Welke methodes zou jij kiezen om deze begrippen in een korte tijd aan te leren?***

De TPR methode lijkt mij een prima methode om toe te passen in dit geval. Het geeft een snel leerresultaat, het spreekt de meeste cursisten aan, en het is heel sturend, dus je houdt goed de controle over de vorderingen van de leerlingen. Een voordeel is ook dat om dat het een zeer spelenderwijs ingerichte vorm van leren is, het prima kan worden gebruikt tijdens de lessen bewegingsonderwijs. In combinatie met ritme en bewegen, en andere vormen van bewegen en muziek lijkt dit mij de meest geschikte methode.